

SOKOLSKI GLASNIK

GLASILO SAVEZA SOKOLA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

ČUVAJTE JUGOSLAVIJU!

Izlazi svakog petka • Godišnja pretplata 50 din. • Uredništvo i uprava Prestolonaslednikov trg 34 • Adresa za pošiljke: Poštanski prefinac 342 • Telefoni uredništva i uprave 30-866 i 26-105 • Račun Poštanske štedionice br. 57-686 • Oglasi po ceniku •

Beograd, 20 septembar 1940
God. XI • Broj 38

Velika seoba sokolskog nastavničkog naroda u Banovini Hrvatskoj

Čim smo, pred 15 dana, u „Hrv. dnevniku“ pročitali dva saopštenja Banske vlasti, u kojima se unapred objašnjavao monstruozi premeštaj 2000 profesora i učitelja, bilo je jasno, da je na obzorju nova nepravda. „Jede Vorrede ist eine Ausrede“, a oba ta objašnjenja došla su kao predgovor u „veliku seobu“, čiji izgovori su u krajnjoj meri neosnovani i nemoralni.

Dosta je napomenuti argumente, kao na pr. onaj o nastavnicima, koji „ni po svome osjećanju ne spadaju u Banovinu Hrvatsku“, da se vidi, koliko je sve to rukovodeno partizanskom zlobom. A tvrdnja, da je „trebalo bračne drugove sastaviti, a učiteljima koji imaju dece za srednju školu, omogućiti da ih mogu školovati“, — pretstavlja krajnji cinizam prema čitavom nizu nastavnika Jugoslovena, gde se upravo obratno postupilo, — da se bračni drugovi rastave, i da se očevi srednjoškolaca bace tamo, gde nema ni traga od srednje škole.

Nemamo podataka nego iz par mesta, zato što progonjeni nastavnici znaju, da im u današnjim prilikama ni najopravdanije pritužbe ne pomažu. Međutim je sam splitski „Narodni list“ na brzu ruku pokupio čitav niz imena, većinom sokola, gde su bračni parovi nasilno i namerno rastavljeni, samo zato da se materijalno upropaste i da im se napakosti. Da spomenemo samo imena Gospodnetić, Arnerić, Fredotović, Kalajdžić, Čakić, Rendić itd. List je objavio i slučaj učitelja Martina Župana, iz Kruševa blizu Benkovca, koji je već dvadeset godina učiteljevao u tom selu i pridobio za se sve Srbe i Hrvate, tako da je čitavo selo došlo da protestuje protiv njegovog premeštanja. Ali u tome i jeste njegov greh, što je složio Srbe i Hrvate, pa treba da učini mesta drugome, koji će ih — razdvojiti... Pogotovo kad dopisnik iz Benkovca ističe, da je „za vreme prošlog rata bio vučen po tamnicama zajedno sa dr. Anđelinićem, N. Bartulovićem i ostalim Hrvatima nacionalistima“. Onda neka bude sretan, što nije i gore prošao...

Sarajevska „Jug. Pošta“ je, između ostalih, iznela i slučaj nastavnice, koja već 28 g. slušbuje u Dubrovniku, i koju za tu varoš vezuje grob jedinca sina, pa je ipak premeštena. A samo Sokolsko društvo u Dubrovniku izgubilo je ovu braću i sestre: Mozetić Mariju, Crnčević Milku, Rajačić Dušana, Hajduković Todoru, Glumčić Leopoldinu, Smolčić Nevenku, Stegarić Antuna, Delivelijo Margaritu i Kovačević Lukreciju. Svi su oni bačeni u najzabitnija sela, kao što su Stravča, Čelebić, Mihaniće, Gornje Ogorje, Medov Dolac itd., samo zato da se paralizuje rad Sokolskog društva, jer su sestre Crnčević i Mozetić bile načelnice, a brat Rajačić prosvetar; dok su svi ostali bili vrlo agilni članovi. I sada izračunajte, — ako je iz samog Sokolskog društva Dubrovnik premešteno desetak učitelja, samo zato što su Sokoli, koliko li je učitelja i profesora premešteno u čitavoj Banovini, isključivo iz tog razloga?

„Nar. list“ spominje i slučaj br. Grgića, koji je u svom rodnom Solinu služio petnaestak godina, na opšte zadovoljstvo, sa nekoliko dece u srednjim školama, pa je premešten u selo Vir, gde ni na 100 km. daljine nema srednje škole. Takvih slučajeva ima više. Jedan od tih stradalnika, prvoklasan intelektualac, uputio nam je žestok članak, a kad smo ga upozorili da će zbog tog članka biti još gore proganjan, odgovorio nam je očajnički: „Šta može još gore da mi se dogodi, posle svih šikana koje sam pretrpio?“

I ko dolazi na mesto progonjenih? Većinom zatrovani bukači, koji drugih kvalifikacija i nemaju, sem takvih. Zato se i događa, da su nastavnici-sokoli, koji su pred par meseci bili bačeni u zabitna sela, već kroz to kratko vreme toliko osvojili narod, da narod proklinje ranije lenjivce, koji su međutim unapredeni za upravitelje i inspektore.

Zar nije to više nego apsurdno stavljati na raspoloženje Ministarstvu prosvete (što znači izbaciti iz banovi-

Недеља нашег Црвеног крста

Наше друштво Црвеног крста има своју недељу у којој треба да се појача пропаганда уписивања нових чланова, скупљања добровољних прилога, прибарања средстава за извршење својих великих и разноврсних задатака и обавештавање и најширих слојева о задацима друштва и појединаца према друштву и његовим високим задацима. Ова недеља предвиђена и Законом о Црвеном крсту Краљевине Југославије траје ове године од 15 до 21 септембра и акција друштва је благовремено, припремљена, објављена и у недељу 15 отпочела у Београду и целој земљи.

Друштво које има главни задатак да ублажава и олакшава ране и патње рањеницима и невољницима рата, да се бори против недаћа које долазе од разних епидемија и елементарних непогода, чија је девиза: „У миру и рату неговати милосрђе и унапређивати здравље“, треба поред великих материјалних средстава и највећу личну помоћ и потпору што већег броја својих суграђана како мушког тако и женског пола. И у нормалним и редовним приликама поље рада Црвеног крста је неизмерно пространо, те му се и од стране државе и народа чине у целом свету разноврсне помоћи и потпоре, да би се могло спремити и одговорити својим великим дужностима. Наше друштво је и члан заједнице друштава Црвеног крста целе људске заједнице и као такво има дужности и према невољницима других народа, као што су и друштва Црвеног крста других народа указивала помоћ нашем народу преко нашег друштва или преко посебних мисија.

У данашњем времену кад је страшни пожар рата захватио велики део света, када се страшне последице рата све јаче испољавају, и у неизвесности шта будућност може донети,

задачи и нашег друштва Црвеног крста могу постати много већи и тежи но што су били до сада. А за испуњење тих задатака поред бројног и извезбаног ојкоља требају и средства и опет велика средства. Та средства се прибарају за народ и народ и треба да их да. Треба да их да свако према својој имовној могућности, али нико не треба да изостане а да не приложи ма и најмању суму. Разна удружења и установе треба да предњаче добрим примером.

Акција Црвеног крста у целом свету од почетка рата појачана је. У Сједињ. Амер. Државама за жртве рата у Европи прикупљено је 17.500.000 долара, што у динарима износи преко 8 милијарди динара. Друштво броји 7.000.000 одраслих чланова и 8.000.000 подмладака. Наше друштво Црвеног крста је према својим средствима издало такође знатну суму на ублажавање невоља у земљи и иностранству у току ове године у износу од скоро 1.000.000 динара.

У племенитој и нади све хуманој акцији нашег друштва Црвеног крста, у спремању ојкоља путем разних течајева, у збрињавању невољних, у популарисању идеја Црвеног крста и уписивању у чланство, а посебно у подмладак Црвеног крста, као и у разним приредбама учествовало је увек и соколство где више где мање. На тај начин је вршило и соколско-националну и општечовечанску дужност. У садашњем времену потребно је да та сарадња буде још јача и пријнија, и соколство широм наше земље треба да помогне успешно извођење недеље Црвеног крста. Сваки соко и соколица, којима је могуће, треба да се учлане у Црвени крст бар као помажући чланови, зашто је чланарина свега 6 динара годишње.

Арх. М. С.

Њ. В. Краљ је посетио старе српске манастире

Њ. В. Краљ Петар II, са Њ. Кр. Вис. Кнежевићем Александром, посетили су манастире и споменике старе Рашке у Србији, прошле среде и четвртка. Високи гости били су на читавом путу најсрданије поздрављени. Свуда, где се појавио, Њ. В. Краљ, био је обасут изливима народне радости и оданости. Између осталих, посетио је Њ. В. Краљ са Кнежевићем Александром, манастир Студеницу, коме се са одушевљењем дивио. У Новом Пазару посетили су Високи гости и касарну, и посетом манастиру Сопотанима завршили ово утповање. Њ. В. Краљ је најлепше се изразио о црквама и осталим уметничким споменицима старе Рашке, сећајући се посета њима, од стране Његовог великог Оца и Њ. В. Краљнице Мајке.

Прекјуче је Њ. В. Краљ, у пратњи Њ. Кр. Вис. Кнеза Александра, посетио Ниш и околину. У пратњи претседника владе, г. Драгине Цветковића, и своје свите, млади Краљ је разгледао споменике наше прошлости, нарочито споменик на Чергу и културне институције у Нишу, па је свуда био одушевљено поздрављен од многобројног народа.

Годишњица Солунског пробоја

Прошле недеље навршило се 22 године од славног пробоја Солунског фронта, када су, под ватром српским топовима задрхтали врхови Кожуха, Сокола и Доброг Поља и отворили врата у поробљену отаџбину. Заједно са српском војском прославили су се и југословенске добровољачке дивизије, па су тако наши храбри ратници, под вођством најхрабријег међу њима, Краља Уједињитеља, извршили последње велико дело, за стварање данашње југословенске слободе.

Соколство се у данашњим судбоносним временима, дубље него икада сећа тих сјајних подвига, мислећи на тадашње херојске генерације, које су, са песмом на уснама давале своје животе за стварање данашње наше слободе. И мислећи на њих, југословенско соколство је убеђено, да су и данашње генерације припремне да поћу истим путем, ако та слобода дође у опасност, те да је наша славом овенчана војска спремна за нове напоре и победе.

UPOZORENJE ČITAOCIMA

Идући број „Сокolskog Glasnika“ dostavićemo samo onim pretplatnicima, koji su uredno podmirili dužnu pretplatu!

ne Hrvatske!) nekoliko stotina nastavnika, a u isto vreme kukati, da u banovini Hrvatskoj nedostaje još 500 učitelja? I kako ozbiljna administrativna vlast, u jednom zvaničnom saopštenju, može uopšte da upotrebi argument o nastavnicima, koji „osjećajem ne spadaju u banovinu Hrvatsku“, kada se znade, da tom neukusnom frazom frankovci „isključuju“ iz hrvatskih redova, ne samo Štrosmajera i Račkoga, nego i samog dr. Mačeka? I zar to nije više nego li neozbiljno, kada se u ovakvim teškim vremenima, kada je svaka para potrebna za narodnu odbranu i prehranu, i kada pravi državnici ne bi trebali da imaju druge brige, nego li je opšta kompaktnost, — organizuju ovakva masovna selenja, na trošak siromašnog naroda, te na pedagoško i moralno upropaćenje škole, a ni za kakav drugi razlog, nego li je udovoljenje najnižoj osveti?!

Progonjenoj braći, šta da kažemo na sve to, nego li: IZDRŽATI, VEROVATI I SPREMATI SE ZA POBEDU! Znamo da ima gotovo očajnih slučajeva, gde su čitave egzistencije upropaštene, ali se sve to, već i za ranijih apokaliptičkih epoha događalo, pa smo ipak bili pobednici mi. Tako će biti i sada. Jer „sve ipak ne pada zato da pomori svet, nego da svaka zverka pokaže svoj trag...“ A po tom tragu upoznaće ih i narod.

Sokolski spomenik Kralju Ujedinitelju v Zagorju

Dolge in naporne so bile priprave članov zagorskega Sokola, da bi čim lepše in dostojnejše proslavili 50-letni jubilej svojega društva. Da bi dali temu jubileju še slovesnejši poudarek, je bi istega dne tudi odkrit, pred Sokolskim domom, spomenik Blagopokojnemu Kralju Aleksandru I. Zedinitelju. Že v soboto, 7. septembra je, po otvoritvi sokolske razstave, za katere prireditev moramo br. Mrnuhu Pidetu, kot aranžerju izreči vse priznanje, napolnilo izdvoje sokol. dvorano, sledeč izbranim točkam slavnostne akademije, kjer so zlasti navdušile telovadne točke a globok vtis je napravila tudi simbolična spominjska igra po zamisli br. Košmerla.

V zgodnjih jutranjih urah, 8. septembra je lepa vrsta domačih članov in članic odkorakala na domače pokopališče, da se tu pokloni manom pokojnih bratov in sester. Pol ure na to je že krenila formacija domačega sokolstva z godbo na čelu proti slavnostno ukrašenemu kolodvoru, da tu počaka in sprejme goste, ki pridejo z vlaki od ljubljanske, kakor tudi od celjske strani. Po prihodu vlakov je krenila dolga vrsta rdečih srajc kakršne Zagorje že dolgo ni videlo, proti Sok. domu, spremljana z zvoki domače rud. godbe, z navdušenimi vzkliki občinstva in obsuta s cvetjem. Na čelu se je formirala sok. konjenica za njo odred vojakov v bojni opremi, za njimi pa člani v kroju, legija rdečih srajc, s strunnim korakom in plamtečim licem.

Na telovadišču je gozd praporov številnih društev tvoril čudovit pogled na okrašeno častno tribunno. Tu so stali prapori jubilaranta Zagorje, celjske župe, društva Celje matica, Trbovlje, Litija, Braslovče, Selnica, Moravče, Hrastnik, Zalec, Laško, Ježica, Ljubljana II., Dol pri Hrastniku, Kamnik, naraščajski prapori Kamnika, Dola pri Hrastniku, Zalca, Sok. III. Ljubljana, Laško, Celje, Trbovlje in Zagorje, dalje prapori slov. vojnih dobrovoljcev, Jugoslovenske strokovne zveze in Zbora.

V spremstvu br. ing. Karnovška, se je pripeljal Kraljevi odposlanec, podpolkovnik Stefanović. Že prej se je zgrnila množica ljudstva v bližini spomenika, okoli

katerega so stali zastopniki oblasti, zastopnik gen. ravnateljstva T.P.D. ing. Burger, deputacija Ruskega Sokola, rez. oficirjev i t. d.

V slovesno tišino je izpregovoril br. Cene Košmerl, v vznešenih besedah slaveč mane nesmrtnega Kralja, ki mu je h kraju zadonel tisočeri »Slava«. Nato je Kraljevi zastopnik odkril spomenik, po klenem nagovoru, in zagrnela je trikratna salva. Združeni pevski zbori pa so zapeli iz polnih rudarskih grl »Slovan na dan«.

Starosta br. Kolenc je v občutnem govoru prevzel spomenik v svoje varstvo, zahvaljujoč se vsem, ki so kakorkoli pomogli k postavitvi spomenika. Sledilo je polaganje vencev. Skoro vse organizacije, društva, številne korporacije, gasilci, organizacija Slovenskih fantov, i t. d. so se odložile spominu blagopokojnega Kralja s krasnimi vencem in lepimi poklonilnimi besedami.

Po popoldanskih iskušnjah telovadnih oddelkov, se je pričel javni telovadni nastop. Tribuno in vse telovadišče je napolnila množica, kakršne društvo še ne pomni v svojem 50-letnem obstoju.

Na častni tribunl smo videli br. dr. Cerina, br. Feštajna, br. Goloba, ki so svi trije stali ob zibelki društva jubilaranta. Starešina, Kolenc Lojze, je v svojem govoru med drugimi pozdravil tudi navzočega br. dr. Viktorja. Sledile so tel. točke, številčno zelo dobro zastopanih oddelkov. Proste vaje so bile dobro izvajane skoraj pri vseh oddelkih. Največjo pozornost gledalcev pa je vzbudila vzorna vrsta telodavcev iz Ljubljane. Rudarska godba je izvajala, pod taktirko br. dr. Cerina, koračnico, ki jo je isti skomponiral za jubilej zagorskega Sokola.

Godišnja skupština Saveza Sokola

Glavna godišnja skupština Saveza Sokola KJ sazvana je za dne, 26 i 27 oktobra o. g., u Beogradu. Na dan 26 oktobra izjutra održaće se zborovi župski načelnika i župskih prosvetara, glavna godišnja skupština počine u 16 č. po podne.

СМРТ др. М. Јовановића-Батуца

Претпрошле среде умро је у Београду, у 93 години живота, један од најстаријих југословенских сокола, познати и прослављени наш научник, професор универзитета у пензији и познати медицински капацитет и писац, **Др. Милан Јовановић — Батута**, један од оснивача првог престоничког соколског друштва **Београд-Матица**, и његов бивши заслужни старешина.

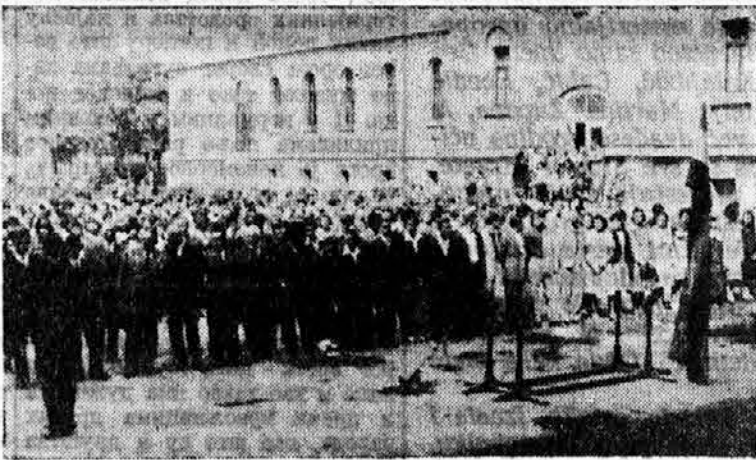
Име **Др. Милана Јовановића — Батуца** познато је, не само широм наше земље, где се већ у првим годинама основне школе ђаци користе његовим чланцима и саветима из читанке, већ и у осталом научном свету, далеко преко граница наше отаџбине. Већ као млад лекар покреће лист **„Здравље“** у Сомбору, одакле се његова способност далеко прочула, па га је Књаз Никола позвао на Цетиње, камо преноси и поменути лист, кога уређује и даље као управник тамошње болнице. Из Црне Горе позвала га је влада у Београд и упутила у иностранство, где се усавршавао у разним местима, у Немачкој, Енглеској и Француској, да по повратку у домовину стави све своје знање и способности у службу своје нацији, не само као лекар и научник, већ и као соколски и национални радник, као и писац и просветитељ, те као активан члан националних и стручних друштава. Вођио је велику борбу за оснивање медицинског факултета у Београду, пером и речи. А његов рад на

ширењу трезвености донео је неочекиване успехе. „Буквица за веселу браћу“, коју је написао у ту сврху, јединствено је дело у светској антиалкохолничарској литератури. Колико је био цењен од свих Југословена, доказом је, што је три пута био биран за председника Југословенског лекарског друштва, први пута као кандидат Срба, други пута као кандидат Хрвата, и трећи пута као кандидат Словенаца.

Књижевношћу се почео бавити још у гимназији, пишући песме, а касније наставља научним радovima, који су преведени у великом броју на стране језике. За њега је рекао један угледни књижевник, да пише „Вуковим језиком“ и „Доситијевим начином“, због чега су његова дела и имала огромног успеха у народу.

Шта је све значајно за наш народ и нашу науку велики покојник, доказао је и његов погреб, на коме су узели учешћа преставници свих слојева народа, свих установа престонице и свих удружења, уз велико мноштво народа. А Соколско друштво Београд — Матица одало је такође дужну почаст своје оснивачу, и некадашњем старешини, бројним учествовањем чланства, у одорама, те општајним говором старешине, бр. Андре Петровића. Бројни говорници износили су његове заслуге, на којима ће му и соколство остати вечно благодарно!

J. M.

Sokolska društva u Zagrebu slave kraljev rođendan

Treba brisati imena Vuka, Dositeja, Budmana, Jagića itd.!

Klerikalna »Hrv. Straza« traži da se izmene imena zagrebačkih ulica. List veli da se taj njegov zahtev proteže na:

a) na ime »Barthouov trg«, jer je Barthou bio Francuz i slobodni zidar ili mason;

b) na ime »Folnegovičeva ulica«, jer je Folnegović bio mason;

c) na ime »Masarykova ulica«, jer je Masaryk bio neprijatelj hrvatskomu narodu i mason;

d) na ime »Obradovičeva ulica«, jer je D. Obradović bio mason i Vukov učitelj u velikosrbstvu, koje je davno trebalo progutati hrvatski narod.

Osim toga bi trebalo odstraniti i imena odnarođenih Hrvata: **Dra V. BOGIŠIĆA, PERE BUDMANI-A I VATROSLAVA JAGIĆA.**

Napokon bi s uglova naših ulica trebalo skinuti ploče s imenima **Vuka Karadžića i Đure Daničića**, jer su oni kao učitelji, da su Hrvati i Srbi jedan narod, bili zaveli srbske političare na provođenje te lažne istine i oduševili za sve sisteme, što ih je balkanska pravoslavno-masonska diktatura mogla izmisliti, da se što prije izgradi — **Velika Srbija!**

Ovome je suviše svaki komentar. A ovo pokazuje usput, za kakve li sve gadosti služi kampanja protiv tobožnjeg masonstva. Ne samo za rušenje sokolstva, nego i za rušenje najboljih Srba i Hrvata (Folnegović je bio čak jedan od najuglednijih Starčevićanaca!) i za mržnju na sve što je srpsko i jugoslovensko!

Br. Belajčić i Verk u Šibeniku

Javlja iz Šibenika, da su tamo, 17. septembra, doputovali delegati Saveza Sokola K. J., I zam. starešine **dr. V. Belajčić** i član Savezne uprave, **dr. H. Verk**, advokat; da se u ime Saveza upoznaju sa uzrocima raspuštanja sokolske župe Šibenik—Zadar. Braća Belajčić i Verk su posetili merodavne faktore u Šibeniku i sastali se sa pretstavnicima župe. Javlja se također, da se već prijavilo do sada 50 advokata, koji žele da brane funkcionere sokolske župe u ovom pitanju.

Jedna skromna sokolska proslava Kraljeva Rođendana

Negde na Primorju

Prvih godina bilo je sve mnogo svečanije. Iznajprije — proslava se vršila u drugoj dvorani, gdje se je u pozadini pozornice na platnu sjajila projicirana slika našeg mladog Kralja. Na pozornici samoj bila su smještena sjedala za članove odbora župe i mjesnog sokolskog društva. I onda — svi su redovni članovi, svi naraštajci i naraštajke bili u odori...

Danas, 6. septembra 1940, nije vidjeti ni jedne odore. Naši su sokoli i sokolice u običnom građanskom odijelu, jer je takova zapovijed!

Sokolana, u kojoj se svečanost vrši, ukrašena je slikom mladoga Kralja. Ima i cvijeća i u vijence savijenog lišća. Sve nekako odvije čedno, a kao da nema ni dosta svijetla...

Sve je to preskromno, umanjeno, stegnuto, ali toplo. I dirljivo. U prkos nepojmljivom, suludom vremenu, Sokolana je puna svi-

jeta. Ima među prisutnima i starijih, ali najviše mladosti, one bujne, zdrave, jedre mladosti, mladosti u prvom i punom jeku. Ima i onih najmlađih, mile uzdanice naše.

Onamo preko prozora, na dva tri koraka, granica je jedne (tude) zemlje, gdje se u nedalekoj prošlosti vanrednim zanosom gajio sokolski kult. Onda se sokolski barjaci sahraniše kud koji, neki i u zemlju...

S ove strane granice još nam se dopušta da se sakupljamo, barem među četiri zida, i ja, starac, hvalim od srca i na toj mrvici mladosti! Tako smo se i danas, na dan našega Kralja, sastali da proslavimo njegov sedamnaesti rođendan.

Maló je mračno u našoj Sokolani, dvorana nam izgleda kao neka katakomba... I misao sama od sebe leti u davne dane, kad su se braća u Hristu sastajala u mračnim podzemnim prostorima uje-

dinjeni u jednoj vjeri, u jednoj nadi, u jednoj ljubavi. Tako i mi!

Nema crvenih košulja, nema kalpaka sa sokolskim perjem, nema bijele i modre odore sokolice naših. Ali **IMA NEIZRECIVO MNOGO VJERE U OVU NAŠU JUGOSLAVIJU, U MLADOGA KRALJA, U LJEPŠE DANE BUĐUĆNOSTI NAŠE.**

I svi slušamo riječ našeg starješine i — muziku. Dovedi smo i muziku! Da znate, kako je starom sokolu pri duši, kad ovako u jednoj polumračnoj katakombi čuje najednom zvuke sokolske koračnice! Kolike uspomene izazivlju u srcu, u duši, u svemu biću! Kolike i kakve dane! Kolike povorke, one silne muževu u njimal! Kud su stupali, narod ih je blagosiljao znajući da baš oni svijetli njihovi kalpaci navlače na sebe najveći jar i jal, mržnju i srdžbu svih krvnih neprijatelja Hrvata, Srba, Slovenaca, i svih Slovena i Jugoslovana! Zato je Soko bio našima oduvijek mlo i drag.

Muzika svira i budi i daljne uspomene, izazivlju suze. Pa „Hej Slovane“... A mi svi na noge i pjevamo i plačemo. Druga jedna

zemlja — naša po krvi i bliskom rodu...

PJEVAMO I PLAČEMO, A NAŠI ROĐENI NAS GURAJU U KATAKOMBE... Star sam, nemam mržnje ni prema kome, imam samo jednu vruću molitvu za sve one koji nas ne vole, i za one, koji našim sokolima ne dadu na svijetlo dana:

— Bože, oprosti im, jer zaista ne znadu što čine...

STARI SOKO

Pozorišna družina Društva sokola — Ruše prikazala je narodnu igru „Matija Gubec“

U Rušama kraj Maribora radi agilno i poštrovano Sokolsko društvo koje ima jak prosvetni i pozorišni otek.

Pre devet godina osnovano je: »Letno gledalište Sokola Ruše«, koje redovno svake godine priređuje u mesecima juli i avgust narodne igre pod vedrim nebom. U tu svrhu uređen je romantičan kutičak iza sela, za pozorište. Na rubu šume, koja se uzdiže na podnožju Pohorja, i zaseca se

prirodnom konfiguracijom terena u obliku amfiteatralnom, izgrađene su u polukrugu iz pohorskog kamena, terase za publiku. Ima mesta za 3000 gledalaca. Prirodna pozornica ima idiličku pozadinu i prirodnu kuliseriju u gorskom vencu »Kozjaku«, koji stvara prirodnu ranicu prema Nemačkoj.

Davan je već čitav niz narodnih igara, slovenačkih, hrvatskih, i srpskih, kao n. pr. »Deseti brate«, »Rokovnjači«, »Revček Andrejček«, »Miklova Zala«, »Voda s planine«, i t. d. Ove godine prikazan je nov komad, kojeg je dramatisirao poznati glumac i režiser, tajnik društva, Franjo Sorinik, po orig. romanu Augusta Šenoa »Seljačka buna«, narodnu igru »Matija Gubec«, kojeg je postavio u tom komadu kao centralnu ličnost, simbol i personifikaciju seljačkog naroda, koji se je pre 350 godina borio za slobodu i staru pravdu. Prvu predstavu (premijeru) je posetilo preko 2.500 gledaoca, većim delom iz Maribora, a na biciklima, kolima, autobusima i automobilima došli su gledaoci iz svih krajeva Slovenije i Stajerske. Narodna igra »Matija Gubec« doživela je 18. i 25. avgusta o. g. u Rušama triumfalni uspeh. Osim braće, koja su sa velikom poštrovanošću dolazi-

Frankovačkim agentima treba već jednom sprečiti rad!

»VARAŽDINSKE NOVOSTI« javljaju, da su »poslednjih nekoliko mjeseci, u više navrata šireni u Varaždinu letaci, kojima se najbestidnije napada naša država, hrvatsko vodstvo, banovina Hrvatska, dr. Maček itd.«; da su ti letaci »ubacivani u dvorišta, prozore i da su po zidovima osvanuli razni frankovački glasnici i parole«; da je »ta najamničko plaćenička djelatnost zapažena u čitavom gradu«, i da »mnogi, koji se danju prikazuju kao da nisu frankovci, u noći viču »Zap« itd.«. — Napominjemo da su »Varaždinske Novosti« list SDS, koja je u koaliciji sa HSS, pa se njihovo pisanje ne može nazvati nekom »velikoserpskom intrigom«, ili »sokolskom izmišljotinom«.

»Varaždinske Novosti« idu i dalje, pa se sa pravom pitaju, — KAKO JE TO MOGUĆE? One kažu:

»Gdje je naša policija i razne polu-privatne ustanove za podržavanje »mira i poretka«? Očekujemo da se te pojave više neće ponoviti, a u koliko se dese, da će krivci biti na djelu pohvatani i egzemplarno kažnjeni. Ovakve pojave su nedopustive i više se ne mogu trpjeti. Frankovačke agente treba potsjetiti, da se u državama, koje su njima naročito prirasle srcu, djelatnost slična njihovoj, kažnjava tako, da se počinitelji na licu mjesta pobijaju revolverskim mecima u leđa«

To isto se pitamo i mi; a s nama i čitava čestita javnost, srpska, hrvatska i slovenačka. Kada policija i »razne poluprivatne ustanove za podržavanje mira i poretka« (Hrvatska zaštita) mogu da progone i šikaniraju Jugoslovene; kada Sokolima sprečavaju i najrodoljubivije priredbe, — kako to, da jedino frankovce ne mogu nikada i nigde da ulove; ne samo onda kada premlaćuju Jugoslovene i skidaju državne zastave, već ni tada kada iz dana u dan, već mesecima rasturaju i nalepljuju plakate, uperene protiv Jugoslavije i protiv banovine Hrvatske, protiv svih, najviših faktora u našoj državi, pa i protiv dr. Mačeka?

Odgovor je jasan: Zato što se i sami u 90% sastoje od frankovaca i što je to baš njihov cilj, — da pojave o kojima pišu »Varaždinske Novosti« zaštite, a da manifestacije, koje su u interesu države, onemoguće! I to ne samo u Varaždinu, nego u čitavoj banovini Hrvatskoj. Šta može n. pr. da se očekuje od policije u Splitu, kad je visoki činovnik te policije ujedno i glavni komandir Hrvatske zaštite, i kad se taj komandir najviše pročuje baš po tome, što je iz velike, habzburško-austrijske odanosti, svojoj deci dao imena Zita i Zenta? Kako da policija, kojom upravlja taj bivši čuveni austrijski oficir, proznan napadače na Sokole u Splitu, kad ti napadači nastupaju u ime Hrvatske zaštite, kojom on također upravlja, i kad se čitav rad Hrvatske zaštite u Splitu sastoji u tome, da skida državne zastave?

A to važi i za cenzuru! Poslednji broj splitskog »Narodnog lista« je na dvadesetak mesta zabranjen, samo zato što se usudio — ne da napadne, ili da kritikuje — već samo da utvrdi izvesne postupke frankovaca i klerikalaca! Usudio se n. pr. da citira dve rečenice, sa kojima je »Katolička riječ« zabeležila dan 6 septembra, ili da napiše, kako »hrvatski klerikalci vode frankovluk i frankovce«, i sve je to zabranjeno. Međutim, kada »Hrv. gruda« »Hrv. pravo« i »Hrv. straža« potkapaju i same osnove jugoslovenske države; i kad seju naštrašnji otrov protiv svega što je jugoslovensko i srpsko, onda su gospoda cenzori i gluhi i slepi...

Mi ni posle svega ovoga ne verujemo, da je sve to u nameramajmerodavnijih faktora u banovini Hrvatskoj; ali zajedno sa »Varaždinskim Novostima« tvrdimo, da je VEĆ KRAJNJE VREME DA SE TOME STANE NA KRAJ. Politika »nadlicitiranja« mogla je još i da se razume pre sporazuma; ali danas ona pretstavlja udarac u leđa, ne samo državnoj politici, nego i politici banovine Hrvatske; jednako kao i svako gledanje kroz prste onima, koji nemaju drugih ciljeva sem destruktivnih.

la na probe i sa velikom ljubavlju i samodisciplinom doprinela uspehu, saradivali su i radnici i seljaci. U pojedinim scenama nastupa oko stotinu ljudi. Da je komad bio zaista dat u potpunosti, koliko je to moguće, mnogo je doprineo operni pevač Janko Vekoslav, Rušanin, koji svake godine redovno dolazi na ferije u svoj rodni kraj i saraduje sa sokolskom pozorišnom družinom. Na taj način je omogućeno, da ruško sokolsko pozorište daleko premašuje obične diletantske priredbe. Sokol Ruše uživa vrlo velik ugled u krugu pozorišnih stručnjaka i umetnika, kao i slovenačke javnosti, koja mu daje opšte priznanje sa mnogobrojnom posetom svih ruških sokolskih priredbi.

Pozorišni rad ruškog sokolskog društva, koji si je dao u zadatak, kroz narodne pozorišne komade probuditi narodni ponos, svest i ljubav do domovine i države, zaslužuje svu pažnju i priznanje celokupne javnosti. Braća i sestre, koji imaju priliku posetiti Ruše, neka ne propuste priliku, da ne pogledaju letno pozorište, koje je jedino te vrste u Sloveniji, a i gotovo van nje, širom naše države. Bili su pokušaji od strane državnog pozorišta u Ljubljani i Mariboru, da se organizuje stalno

letno pozorište, ali uspeli su samo jednu godinu i to još u vezi sa priredbama velesajma. Sokolsko društvo u »Malom Beogradu«, kako nazivaju Ruše od 1914 godine zbog jake narodne slovenske prosvetljenosti i osećaja, vrši svoju kulturnu misiju na tome polju već devetu godinu. Priredba u počast 20-godišnjice naše države, godine 1938, sa davanjem koruške narodne igre »Miklova Zala«, u prisustvu 5000 gledaoca i uz burne ovacije ovogodišnjem pozorišnom komadu »Matija Gubec« svoju jaku afirmaciju trajnog uspeha.

Prošlogodišnji komad od Plavčića i Dokovića »Voda sa planine« je bio od slovenačke publike primljen sa velikim razumevanjem i oduševljenjem, poslušivši za nov dokaz, da nas sve Slovence, Hrvate i Srbe tište iste nevolje i razveseljava isti humor, da imamo puno razumevanja jedan za drugog, da smo u suštini jedno! A »Matija Gubec« svedoči današnjoj generaciji, da smo bili jedno i pre 350 godina!

Na želju onih, koji još nisu mogli doći na prve dve predstave, Ruška sokolska pozorišna družina ponovila je komad »Matija Gubec« 31. avgusta.

Razlike u vaspitanju

Sva naša štampa pisala je pre kratko vreme o nemilom događaju, koji se desio u našem sportskom životu.

Jedan naš rutinirani bokser izvršio je napad u zgradu jednog profesora s namerom da ga opljačka. Upotrebio je snagu svojih mišića i pesnica da bi sebi koristio na način protivan postojećim paragrafima i zakonima. Sva naša štampa, sve naše javno mnjenje, oštro je osudilo i žigosalo ovaj slučaj.

Pre izvesnog vremena jedan poznati lakoatletski reprezentant oborio je zamahom svoje snažne desnice čoveka na asfalt usred najživlje beogradske ulice.

Isto tako nedavno, jedan fudbalski as, jedna zvezda, slikana na sve moguće i nemoguće načine, gurnuo je dečka u vodu, koji se i utopio.

A jedan iz istog društva i sredine obračunao se s jednim svojim »kontra-navijačem« na beogradskom »korzo-u«, pesnicama.

Šta bi bilo kada bi i naši pripadnici iskorišćavali snage svojih mišića (koji su često puta veći, jači i elastičniji) na gore navedene načine? Ne biste smeli nekoga ni pogledati popreko. Zapamtiti bi.

Eto u tome i jest razlika, što smo mi u vežbaonici vaspitajući i izgrađujući telo naših pripadnika, jačajući mu mišiće i snagu, uporedo vaspitali i njegovu dušu. Oplemenili smo u njemu dve vrline koje poseduje, i koje treba da poseduje čovečja duša. A kod drugih? Ko se za njih brine? Ko im govori o moralu, redu, opohenju? Niko. Glavno je rekord — pobjeda. A mi smo rekli: bolje i bez rekorda i bez pobjede, nama je glavno — način.

Stoga budimo ponosni na svoj način vaspitanja: budimo ponosni mi vaspitači, a neka budu ponosni i naši vaspitanici.

Nije glavno: cilj! Glavno je način kojim idemo k cilju!

Ivan Sedlaček

Sa proslave Kraljevog Rodendana na Sušaku

Tri istaknuta prestonička fudbalera napraviše na jednoj »derbi« - utakmici ispade, koji ih bacise u zasenak — potukoše se na najgori način.

Na jednoj plivačkoj utakmici, bacise navijači sudiju u more, jer se nisu slagali njegovim sudenjem.

Pred par dana plivači i plivačice jednog našeg odličnog kluba, demonstrativno napustiše, revoltirani načinom suđenja sudije, utakmice za plivačko prvenstvo države.

Na mnogim utakmicama odnose se sudiju krvlju oblivenog na nosilima. Itd. itd.

Još mnogo takvih slučajeva beše zabeleženo u dnevnoj štampi, a da ne govorimo o onim slučajevima, koji izmakoše štampi ili se prećutaše.

Postavlja se pitanje: jeli dozvoljen ovaj način? Jeli lep i sportski? Koristi li razvoju i ugledu našeg sporta ili mu škodi? Brine li se ko i za moralno vaspitanje naših sportista i reprezentanata? Treba li ovome stati na kraj?

Odgovori su jasni. Jasni bar za nas, i naše pripadnike, koji su svesni da se nijedan od gore navedenih ni njima sličnih, slučajeva nije još u našim redovima desio. Znamo i svi to dobro znaju, da se takovi slučajevi neće tako lako ni desiti kod nas. Nikad jedan naš takmičar nije digao ruku na svog druga takmičara niti na sudiju. Ni u svom privatnom životu nije mu se tako nešto desilo; zato što on usklađuje svoj privatni život životu naše vežbaonice.

U čemu je onda razlika? Razlika je u načinu vaspitanja. Vaspitanja onog moralnog, pored svih ostalih vrsta — delova vaspitanja.

Sokolske priredbe u Borovu

Prošle nedelje održane su u Borovu župske utakmice sokolske župe Osijek u odbojci, na kojima su učestvovala braća iz Osijeka, Bijelog Brda, Borova sela i Dalja, te sestre iz Osijeka. Takmičare je pozdravio zamenik načelnika župe brat Petelin, pa su najpre nastupile članice Osijek Donji Grad, protiv sestara iz Borova, koje su ih nakon bolje igre pobedile sa 2:0, osvojivši time ponovo prelazni dar župe Osijek.

Posle utakmica članova i naraštaja, jedinice su se plasirale ovim redom: muški naraštaj: Belo Brdo, Osijek Donji grad, Osijek — matica, Borovo selo. Članovi: Borovo, Osijek — matica, Belo Brdo, Borovo selo, Osijek Donji grad, Dalj. Sudio je br. Petelin.

Održana su i patrolna takmičenja naraštaja i članova u vožnji biciklima, 3 km., u hodanju i trčanju sa raznim zaprekama na 1 km, u bacanju granate i streljanju. Kod naraštajaca takmičile su se tri patrole: Osijek Donji grad, Borovo i Borovo selo, također i kod članova iz istih jedinica. Pobjedu među naraštajem donela je patrola društva Borovo Jovanović, Novaković i Zaležak), i kod članova patrola čete Borovo selo.

Sokolsko društvo Borovo priredilo je, 14. o. m., svoje prvo ovogodišnje poselo. Omladina je opunila sva mesta. Posle »Sokolskog pozdrava« održao je prigodan govor br. Radovanović. Nastupile su zatim članice s gimnastičkim sastavima, pa članovi sa atletskim vežbama, članice na razloju, članovi na stolu i vratilu itd. Sve tačke bile su odlično izvedene i srdačno pozdravljene od brojne publike. Posle programa održan je ples.

Premeštaji i penzionisanja sokola

U SENJU

Ovih dana ostavio nas je član Upravnog odbora, brat Perović Šime, učitelj narodne škole. Premešten je u Udbinu. Ispravan u svakom pogledu kao nastavnik i čovjek, pitamo se što je skrivio Bogu i ljudima da mora poći sa službom duboko u unutrašnjosti, dok je kao primorac toliko volio svoje more, da u svojoj skromnosti nije drugo tražio nego službovati kraj mora?

Ovaj premeštaj teško pogada sokolsko društvo, jer je time izgubilo revnog člana, čija krivnja leži jedino u njegovom radu i osvijeđenju za sokolstvo.

Tako se eto i dalje priređuje broj Sokola u našem mjestu. Od mjeseca novembra bila su premeštena ili penzionisana ova braća: podstarješina Tomašić Drago, šef katastr. uprave (penzionisan sa 26 god. službe); — blagajnik Glavičić Krsto, poštan. činovnik (premešten u Vrpolje); — starješina Rivoseki Viktor, direktor gimnazije (penzionisan sa 34 god. i 8 mjes. efektivne službe); — tajnik Tićac Nikola, lučki kapetan, (premešten u Krk); — Benić Duro, šef poreske uprave (premešten u Slunj); Pavelić Mato, grad. nadstražar, penzionisan sa 32 god. službe); — Leka Stojan, grad. stražar, penzionisan (sa 18 god. službe).

Drugi premeštaji kod nas gotovo nije ni bilo — osim ovih, uperenih protiv sokolstva. Svakome je dakle jasno, da se planski provoda bojkot prema ovdašnjem Sokolskom društvu.

Ako se k tome nadoda lanjska navala na dom, oduzimanje doma po Gradanskoj zaštiti i nova

kampanja da se poništi ugovor o kupnji doma, — izlazi da se vlastodršci Banovine Hrvatske u današnjim ozbiljnim vremenima ne bave drugim poslom nego jedino šikaniranjem sokolstva!

U SPLITU

Pišu nam iz Splita: Sestra Lučetin Ružica, učiteljica, premeštena je iz K. Sućurca u Drvenik, na otoku Drveniku, samo zato što je supruga starešine Sokolskog društva K. Sućurac, a sama je u društvu načelnica i statističar. Njenom odlaskom ženski rad u mnogom će pretrpjeti, jer je bila duša društva.

Njen muž, starešina Paško Lučetin, je privatni činovnik u Sućurcu i sada treba muž da ostane u Sućurcu, sa 3 djece, od kojih dvojica pohađaju gimnaziju, dok supruga mora u progonstvo, nakon 11 godina službe u Sućurcu gdje je bila ocjenjivana ocjenom odličan. I to znači »rastavljene supruge spajati«, kako tvrdi »H. Dnevnik«!

U VUKOVARU

Među učiteljima koji su poslednjim premeštajem Bana banovine Hrvatske premešteni na razna mesta, premeštena su i mnoga naša braća sokoli. Tako je iz Vukovara premešten u Ogulin brat Bogdan Ivičić koji je bio načelnik s. d. Vukovar i koji ima najviše zasluga za rad društva Vukovar. — Vukovarski sokoli su sa bratom Bogdanom izgubili mnogo, no zato opet verujemo da će braća u Ogulinu gdje je teško sokolovati dobiti jednog novog borca. — Isto tako premešten je iz Vukovara i brat Spajić, koji je bio tajnik društva. GŠ.

Sokolski Kraljev rođendan u župi Split

Pišu nam iz Splita: Sokolska župa u Splitu je organizovala na vanredno uspješni način ovogodišnje slavlje Kraljeva rođendana po svim jedinicama.

U predvečerje su sva brda, obale i sela bila u moru krijesova koji su na daleko poput požara osvjetljavali njihovu okolinu i sve je plamtilo u tom divnom žaru. Iz grada su se okupljali građani po periferiji, da uzmognu bolje viditi taj veličanstveni simbol neugasive odanosti i ljubavi prema nosiocu jugoslovenske državnosti, prema Kralju iz slavne i herojske loze Karadorđevića.

Baš ove godine je sokolstvo dalo naročito izraza svoje nesalomljive svijesti i otpornosti, kada se digoše sve mračne sile, i javne i tajne, da progonima u guše savjest i vjeru sokolstva. Moralna snaga sokolstva manifestirala se i u dostojanstvu i u ozbiljnosti, punoj ponosi i vedrine. Domovi okićeni zastavama i sagovima davali su sliku nekog vanrednog raspoloženja. Jugoslovenska je zastava dominirala i bila također jedan od izražaja pučanstva ovih krajeva, da je u njoj jedino osigurano jedinstvo naroda i države, da je ona garancija slobodi i opstanku svih Jugoslovena.

Sve su jedinice bez razlike proslavile najsvečanije Kraljev rođendan s akademijama, tjelovježbenim produkcijama, natjecanjima i prikazivanjem pozorišnih komada. Iz mnogobrojnih izvještaja, koje na žalost ne možemo, da sve objavimo dobijamo dojam, da je oduševljenje naroda izvan sokolskih redova stapalo se sa onim sokolskih redova, jer su mnogi zavedeni vidili i uočili, kuda su ih odvucli nesavjesni politickanti, htijuci u njima prigušiti glas narodne svijesti i savjesti. Time je jugoslovenska misao, a s njome i sokolska odnijela veliku moralnu pobjedu.

Splitsko Sokolsko društvo je slavilo puna četiri dana sa bogatim programima uz izvanredno ogroman broj svoga članstva i građanstva, a uz izraze simpatija i mnogih koji su do jučer bili slabo raspoloženi prema sokolstvu, kao i uz poštovanje političkih protivnika, kojima je imponirala svijest i disciplina u sokolskim redovima

OGORČENJE U SPLITU ZBOG AUSTRIJSKIH MARŠEVA „HRV. ZAŠTITE“

Pišu nam iz Splita: Pod firmom posete zagrebačke »Jadranske straže« Splitu i Primorju, doputovala je prošle nedelje u Split velika četa **Hrvatske građanske zaštite**, naoružana revolverima, i u odorama, koje nemaju nikakve veze sa našim morem. Medutim, što je izazvalo najveće zaprepačenje, to je činjenica, da je četa marširala uz zvuke starog austrijskog vojničkog signala, kao i uz zvuke marša Radecki. Ne samo Jugosloveni, nego i svi pravi splitski radićevci, a naročito svi stari borci protiv Austrije, kojima su u najernjoj uspomeni ti marševi i signali, bili su do krajnosti ogorčeni zbog takvog izazivanja i smatrali su to uvredom za Split i za svoje hrvatsvo.

Posledica ovakvog postupka je bila ta, da su članovi Zaštite od čitavog građanstva potpuno bojkotovani, da ih nije niko pozdravljao, i da su ih svi izbegavali, makar da je njihova zvanična štampa javila obratno, da ne otkrije bruku, koja se u Splitu dogodila. Ne samo Jugosloveni, nego i sami radićevci su nezadovoljni što se takvim »zaštitnicima« dozvolilo najbučnije austrijsko marširanje kroz grad, dok je

naprotiv bila onemogućena svaka javna svečanost za Kraljev rođendan. Da je to tačno, dokazuje činjenica, što je građanstvo Splita priredilo spontane manifestacije vojsci, kada je na Kraljev rođendan prolazila preko grada, dok je »Radecki - zaštitnicima« dobacivala ironične primedbe, zbog njihove — austrijske propagande...

Klevete protiv Sok. društva u Benkovcu

Pišu nam iz Benkovca: »Hrv. dnevnik«, »Obzor«, »Hrv. straža« i ostali zagrebački listovi su objavili, da je do raspuštanja Sokolske župe Šibenik—Zadar došlo, između ostalog, i zbog toga, što su članovi sokolske organizacije u Benkovcu »pevali izazovne pesme, koje su sasvim suprotne sokolskoj ideologiji«. Pošto su te tvrdnje iz osnova izmišljene i tendenciozno ubačene, da se opravda neopravdani postupak prema sokolskim društvima u župi Šibenik—Zadar uprava sokolskog društva u Benkovcu poslala je pomenutim listovima ispravku, po zakonu o štampi, a i sam srećki načelnik obavestio je nadležne vlasti, da pisanje tih listova ne odgovara istini.

Istina je naprotiv, da je sokolska štafeta prošla kroz Benkovac veličanstveno dočekana i bez ikakvog incidenta. Tek kad je štafeta već prošla i kad je sokolska manifestacija potpuno završena, sastali su se, neki trgovac iz Karina, sa jednim šoferom i sa opštinskim blagajnikom iz Obrovca, pa su u pijanom stanju pevali levičarske pesme i bili uhapšeni. Niko od njih nema nikakve veze sa sokolstvom ni sa sokolskom organizacijom, što je i zvanično, sa strane Sreskog načelstva utvrđeno; pa niko od sokolskih pripadnika nije bio ni pozvan na red od nadležnih vlasti.

Kao što se vidi, naši protivnici su spremni da izmisle i najteže denuncije, samo da mogu da opravdaju nasilja, koja se ne daju ničim pravdati i koja pokazuju da je sva njihova »borba za zakonitost i red« bila prazna fraza.

Rad instruktora Sokolske župe Beograd

Kao i ostale župe, i Župa Beograd, po uputstvima Načelnništva Saveza Sokola, održala je tечај za instruktore, u julu.

Posle uspešno završenog tечаја, župsko načelnništvo je razaslalo екипе од по три члана instruktora u svoje jedinice. Dосада су instruktore obišli Руму, Сефкерин, Банатско Ново Село и Банатски Брестовац. У Смедереву и друштву Земун — Матича раде браћа која су била из тих друштава на течају. Екипе су наишле на пуно разумевање у јединицама, у којима су радиле, тако да са успехом могу бити задовољни.

За кратко време (екипе су радиле три - четири дана у једној јединици) прећено је, у најкрупнијим потезима, све градиво предвиђено програмом Наčелништва, а на крају рада вршено је и габање, које је највише одушевљавало учеснике течаја.

Својом спремом, несебичним и неуморним радом, instruktore су доказали да су достојни поверења које им је указао жупско начелништво, чиме може само да се поноси цела Жупа Beograd. Слоб. К. Них

Слава артиљеријској пука Краљеве гарде

Прошлог четвртка славно је славу артиљеријски пук и пионирска чета Краљеве гарде, као успомену на дан, када је године 1924 био формиран пук. Командант пука и домаћин славе је брат пуковник, Димитрије С. Павловић, прочелник Стрелачког отсека Савеза Сокола К. Ј.

Слава је имала ретко свечан карактер. Присутствовао је изасланик Њ. В. Краља, генерал Никола Христић, први ађутант Њ. В. Краља; а затим министри Будисављевић и Пантић, изасланици Њ. Светости Патријарха,

Бр. пук. Д. С. Павловић

католички бискуп Ујчић и претставници других вероисповести, изасланици Претседника владе и министра војске и морнарице, Управник Двора генерал Леко, велики број генерала; претседник Београдске општине Томић, претставници Савеза Сокола, браћа Ј. Пешин, Р. Грђић и М. Војиновић, те претставници Соколске жупе Београд, браћа Веља Поповић и М. Стефановић.

Домаћин славе, пуковник Д. С. Павловић, одржао је том приликом значајан говор, величајући војничку славу и јуначке подвиге нашег народа, а наполе наших старих тобџија и наше артиљерије. Споменуо је јуначку смрт Танаска Рајића, поред тога г. 1815, и подвукао да су наше славне тобџије учиниле велике услуге и у српско-турским ратовима, а нарочито у балканским ратовима и у прошлом великом европском рату. Пуковник Павловић је затим казао:

„Овај део времена, када је стварана наша данашња Отаџбина престава највеће и најлепше доба наше историје. Целом свету показао је српски војник како се гине за Краља и Отаџбину. Целом свету показао је како се могу са успехом борити и мале државе са сиљним царевинама, само ако су решени да сви изгину, него ли да срамно положе оружје. Зар Албанија, српска Голгота, није пример великог морала једног малог народа? Сан нашег народа остварен је. Крвави мач завучен је у корице, да би се опет, у случају потребе, извадио и предао у руке млађим генерацијама, потомцима наших славних предака.

Нико не може проценити, колико је скупо плаћена наша данашња Отаџбина у материјалу, у крви и у животима њених најбољих синова. Њене границе

су омеђене костима, а ове цементиране крљу њених најдражих синова. Нема куће у нашем народу, где се није залепршао црни барјак. Гробља су пуна прерано отишлих млађаних живота. Зато данас, када ми артиљерији и пионирима Краљеве гарде прослављамо нашу славу, сетимо се тих ретко нађених у историји хероја, сетимо се њених славних вођа, почев од Војда Карађорђа, па до његових славних потомака, који их не остављају ни у најтежим ситуацијама, који и своје животе дадоше за добро и величину наше велике и дичне Југославије!“

Пуковник Павловић је на концу истакао убеђење, да ће и данашњи артиљерији поћи „путем славе и победе, да сачувају њихову крваво стечену тековину, Велику Југославију“, па их је позвао, да кликну Краљу, и Краљевском Дому.

После говора пук Павловића, који је био праћен одушевљеним поклицима, изведен је дефиле пука пред свима узваницима, у врло лепо украшеном парку, а затим је приређена закуска, на којој је пук Павловић наздравно Краљу и Краљевском Дому. После подне је приређено народно славље, а навече пуковска забава.

Из словенског света

Нови старешина Ч.О.С. је др. Јр. Келер

Ческа Обец Соколска је одржала прошле недеље ванредну скупштину свог главног одбора, на којој је требао да буде изабран нови старешина. „Соколски вјесник“, орган ЧОС јавља, да је скупштина била врло добро посећена и да јој је претседао досадашњи заменик старешине, брат др. Ј. В. Келер. Присутствовали су претставници свих жупа. Између осталог је закључено, да сви соколски биоскопи треба да се удруже у заједнички Савез соколских биоскопа, а затим су донесени закључци у погледу данашњег великог Савезног соколског дома, у близини досадашњег Тиршевог дома у Прагу, који је већ у градњи, а који ће послужити за канцеларије ЧОС и за приватна становања; тако да ће од тога ЧОС имати прилично јаке приходе.

Прешло се затим на бирање новог старешине Ч.О.С., пошто се досадашњи старешина, брат др. Ј. Трухларж, као што је то „Соколски гласник“ већ раније био јавио, налази у интернацији. Једногласно је изабран за старешину досадашњи заменик старешине, брат др. Ј. В. Келер. За I намесника старешине је изабран бр. др. К. Шауер, за II заменика др. Ј. Штолиц, а за III заменика др. А. Требик. У претседништво ЧОС бирана су још браћа др. Ф. Бенеш, Ј. Брабец, С. Конопик, В. Розмара, А. Славина, др. К. Захорик и Ф. Хутар. Примљени су након тога закључци, којима се претседништво ЧОС опуномоћује да ствара одлуке које су досада припадале ширем одбору, а затим су учесници присуствовали такмичењима жена ЧОС и Радничког тело-вежбачког удружења, на Страховском вежбалишту.

Брат др. Јан В. Келер се родио г. 1884 у Прагу и већ г. 1901 је ступио као члан у Соколско друштво на Смихову. Као члан претседништва ЧОС био је изабран г. 1931, и кроз неколико година био је секретар Савеза чешког соколства. Г. 1937 је био изабран за другог заменика старешине ЧОС, а г. 1939 за првог заменика. По занимању је адвокат у Прагу.

VESTI IZ SLOVACKE

Bratislavské »Narodne noviny« јављају, да је slovačko ministarstvo prosvete izdalo naredenje, kojim se daci češke narodnosti isključuju iz svih srednjih škola

u Slovačkoj. Češki daci mogu da se upišu samo u IV državnu gimnaziju u Bratislavi, čiji nastavni jezik će biti takođe slovački, a njegovi profesori samo ubedeni Slovaci.

IZ ČEŠKO-MORAVSKOG PROTEKTORATA

DNB јавља, да је укинута carinska granica između nemačke Rajha i Češkomoravskog protektorata. Sa nemačke strane se ta mera objašnjava normalizovanjem srednje-evropskog privrednog prostora i odstranjenjem privrednog partikularizma u Srednjoj Evropi. Na nadležnim mestima priznaju, da će ovo novo stanje и prvi mah predstavljati opterećenje za privredni protektorata, ali se ne sumnja, da će to opterećenje snažna privreda protektorata svesno poboroditi.

14 septembra, na dan smrti T. G. Masaryka, nisu češke novine u protektoratu donele napise o velikom pokojniku niti se održane komemoracije.

Praške »Lidove noviny« јављају да је 14 septembra bio justificiran František Petr, dak austrijske škole iz Kladna, koji je 7 maja 1939, zajedno sa još jednim licem, ubio nemačkog policajca Kniesta, sa namerom da mu oduzme revolver koji je trebao da mu posluži u velikodržavne svrhe.

NEMCI U OSVOJENIM KRAJEVIMA POLJSKE

U zapadnim krajevima Poljske koji su после propasti Poljske pridruženi Velikoj Nemačkoj, u masama se naseljavaju nemački seljaci, koji su iseljeni iz baltičkih država, Galicije, Воћиније, Besarabije i drugih krajeva. Do sada je naseljeno 15 hiljada porodica. Kako su ove porodice vrlo mnogobrojne, to se pretpostavlja da je njihov ukupan broj 75 hiljada. Pretpostavlja se da će isto toliki broj nemačkih seljaka doći iz Besarabije, koji će se također naseliti u bivšim poljskim krajevima. Također se vrši preseljenje onih nemačkih seljaka koji stanuju u istočnim krajevima Generalnog guvernementa uz novu sovjetsko-nemačku granicu. Tako je preseljeno 30 hiljada nemačkih iseljenika iz Holm-Lubina.

Nov sokolski dom

Sokolsko društvo Gračanica, kod Sarajeva, zavetovalo se u okviru SPP podići sokolski dom. Dom će biti dovršen до konca petoljetke, a biće reprezentativna građevina u vrednosti oko 300.000 dinara. Materijalna sredstva za dom osigurana su.

Sokolstvo smeta svima destruktivnim elementima i za to ga denunciraju

Da je raspuštanje Sokolske župe Šibenik—Zadar, zajedno sa svima njenim jedinicama i sa zaplenom njihove imovine, iskoristilo samo kao pretekst proglaš župe; a da to u stvari odgovara najciničnijim frankovačkim i klerikalnim željama, — pokazuje najbolje **golema radost u franko-furtimaškom taboru**, zbog tog raspuštanja, čiji najciničniji tumač je zagrebački „Obzor“. Ni zloglasno frankovačko „Hrv. pravo“, koje je g. 1914 izmišljanjem najodvratnijih denuncija tražilo proganjanje nacionalnih ljudi; ni Sušteršićeva štampa, koja je tvrdila da su slovenački sokoli saučesnici u u-morstvu Franca Ferdinanda, nisu se pokazali toliki majstori u gomilanju denuncija, sa otvorenim zahtevom, da se sokolstvo rasturi i progone, kao što se to pokazao „Obzor“, u broju od 10 septembra.

Jer, šta je to drugo, nego li najciničnija izmišljotina, kad „Obzor“, u pomenutom članku piše, da su „u poslednje vrijeme članovi župe Šibenik—Zadar izazovno nastupali prema hrvatskom pučanstvu“; — da su „iz redova samog starešinstva župe izazvani prošlih dana incidenti, koji su mogli imati štetne posledice za opće državne interese“; — da su „sokolske organizacije, svojim držanjem postale štetne za pravilan razvitak odnosa između hrvatskog i srpskog naroda“; — da „jugo-sokolske organizacije katoličku crkvu i islamsku vjersku zajednicu napadaju gde god mogu“, itd.?!... I zar vrhunac denuncije ne predstavlja tvrdnja, da su „sokolske organizacije zauzele negativno stanovište prema činu od 26 kolovoza prošle godine, što je došlo opetovano do izražaja i u „Sokolskom glasniku“?!... Zar nisu sve to, vrlo prozirne insinacije, kojima hoće da se prikaže, kao da se sokolstvo meša u politiku, da radi protiv sporazuma i današnjeg režima; da navlaš izaziva incidente i remeti spoljne odnose, pa da ga stoga, kao ustanovu koja je prekorila svoj delokrug, i koja je štetna za narodne i državne interese, treba rasturiti? I zar to stvarno ne predstavlja već **premanje terena za nova nasilja protiv sokolstva**, zvanična i nezvanična?

Bezbroj puta smo već najkategoričnije demantovali „Obzorove“ izmišljotine, da je sokolstvo protiv hrvatskog naroda, protiv katoličke crkve itd. Ali šta to smeta ljudima, čiji je princip: „Klevetajte, klevetajte i uvek će nešto ostati!“?!... I neka nam „Obzor“ navede, ma i jedan red iz „Sokolskog glasnika“, ili iz nekog drugog akta Salveza Sokola K. J., u kome je sokolstvo „uzelo negativno stanovište prema činu od 26 avgusta“; — dok smo već opetovano podvukli, da sokolstvo u ocenu tog čina, kao ni jednog drugog političkog akta, nije ni htelo da ulazi,

već je naprotiv, preko svojih organa opetovano izjavilo, da će pozdraviti svaki događaj, koji dovede do konstruktivne saradnje svih delova našeg naroda i države. Šta da se kaže o infamnoj insinuciji, da je sokolstvo u službi pravoslavlja, protiv katoličke crkve i islama, kada se zna, da je naše članstvo u dobrom delu sastavljeno od vrlo dobrih katolika i muslimana, te da i muslimanski sveštenici, pa i mnogi katolički, još i danas saraduju sa sokolstvom, pored svih tih intriga.

Sve je to međutim izmišljeno samo zato, da može da se traži raspuštanje sokolstva, pa da frankovci i klerikalci maknu s puta i poslednju nacionalnu branu, koja im onemogućuje slobodan destruktivni rad. Zaključak „Obzorovog“ članka, da su „sokolske organizacije došle u otvoren sukob sa hrvatskim osećajima i interesima, i da smetaju naporima banske vlasti i hrvatskog narodnog vođstva“, — da su te organizacije „postale anahronizam“; — i da bi, „prema tome, bilo poželjno, da se o ovim činjenicama povede računa, kako ne bi držanje jugosokolskih organizacija izazvalo u hrvatskim krajevima još veće zlo“, — pokazuje najbolje za čim se ide! A ide se za najgrublji nasiljem, kojemu je cilj uništenje svega što ima veze sa jugoslovenskim nacionalnim i državnim osećajem, pa kao prvu žrtvu traži glavu jugoslovenskog sokolstva!

U tom je složna čitava reakcionarna družina, ne samo ona u Zagrebu, nego i u Ljubljani i Beogradu. Zato klerikalni „Slovenec“, i posle jednodušne rezolucije o kompaktnosti sokolstva, ponovo operiše neistinom o „20 sokolskih župa, koje su u rukama...“; a njegov klerikalni drug, „Slovenski gospodar“ objavljuje čitav članak, pun već davno demantovanih neistina, tvrdeći da sada i sami Sokoli „daju pravo katoličkim biskupima, koji su uputili poslanicu protiv sokolstva“; te da sami sokoli dokazuju, da je duh sokola protivan veri i crkvi; što je sve iz osnove bestemeljno, jer je sokolstvo, preko predstavnika svih 25 župa u zemlji, jednodušno potvrdilo, da je čitava njegova dosadašnja borba bila opravdana, i da niko od sokola nije ni začas mislio, da ide na ruku reakciji i protivnicima sokolstva.

Za čim se međutim ide, vidi se najbolje iz završetka članka, koji kaže: „Raspuštanje su masonske lože, a sokolstvo je jedna od masonskih ustanova u zemlji. Šta iz toga sledi? Odgovor leži na dlanu.“

Taj „odgovor“ je već odavno san naših protivnika ali zaludu! Sve šta je čestito u ovoj zemlji, znade naim vrlo dobro, da se menja samo formula, a da protivnici ostaju isti. To su oni koji

su i g. 1914 tražili raspuštanje sokolstva, zato što je jugoslovensko i protuhabsburško, a kasnije zato što je „protuverško i bezbožno“; pa onda zato što je „komunističko“, pa „masonsko“ itd. Sutra će pronaći nešto treće, a u stvari im sokolstvo smeta baš zato, što nije ni masonsko ni klerikalno, ni fašističko, ni komunističko, ni separatističko, što nije ničije, već **jedino svoje**, i što je, u vremenima opštih kolebanja i prevrtljivosti, ostalo nepokolebljivo jugoslovensko i opštenarodno, sa jednim ciljem, da služi Kralju i narodu. Zato će i ustati sve što je čestito u odbranu sokolstva! Savet rodoljubivih i nacionalnih udruženja, u kome se nalaze najuglednije organizacije u našoj zemlji, podigao je opetovano glas protiv nepravdi, koje se vrše nad sokolstvom, a talas ogorčenja zbog najnovijih napadaja, zahvata već čitavu zemlju. Čak i onda, kad bi uspeli da nas formalno rasture, neka budu ubeđeni da bi smo se i raspuštenim borili za svoje ideale, — kao prvi hrišćani, kao četnici u staroj Srbiji, i kao predratni Sokoli u Austriji. **Borili bismo se i pobedili!**

Нови командант Београда

Za командanta Београда постављен је армијски генерал, г. Милорад Петровић, до сада командант прве армије у Новом Саду.

Новопостављени командант Београда спада међу наше најодличније официре. Нижу и вишу школу Војне академије завршио је са одличним успехом. Још као млад официр истакао се ретким способностима, у којима се све више усавршавао. Заузимао је у војној хијерархији истакнуте положаје, служећи свуда предано Краљу и отаџбини. Заузимао је неколико година и положај помоћника министра војске и морнарице, са које је места постављен за команданта прве армијске области, одакле је дошао сада на положај команданта Београда.

Sokolska četa Novo Selo, srez Trstenik, otvorila je na svečan način knjižnicu i čitaonicu na Rodendan N. J. V. Kralja. Otvaranje je bilo povezano sa osnivanjem Poljoprivrednog oteka, čime je ova agilna četa upotpunila svoj rad na podizanju sela.

Zenski narastaj Sok. društva Cakovec, slavi kraljev rodendan

„Došli smo Kralju da se zavetujemo da ćemo čuvati Jugoslaviju“

U nedelju, 18. avgusta, Sokolska četa Donja Trnava župe Niš, sa svojih 50 pripadnika posetila je Oplenac.

Pri polasku, sokoli su priredili kroz selo vrlo lepu povorku, koja je sa muzikom na čelu prošla glavnim ulicama.

Na Oplencu su sokoli položili venac na grobu Viteškog Kralja Aleksandra I Ujedinitelja; kojom prilikom je načelnik čete brat

Vukomir Lazarević održao govor, u kome je između ostalog rekao: „Došli smo danas Kralju Viteže iz doline ponosne Morave, da nad tvojim grobom ispunimo svetu dužnost i zavetujemo se, da ćemo kao i sva naša braća sokoli od Save do Drave, duž Timoka i Vardara, čuvaju Tvoj najsvetiji ideal i dragoceno delo za koга si prešao Golgotu i svoj život dao; da ćemo čuvati Jugoslaviju!“

Политика Совјета у страниј штампи

„Neue Zürcher Zeitung“ je, u broju od 12 septembra, objavio članak, pod naslovom „Шутња Москве“, u коме raspravlja o držaњу Совјетске Русије према зараћеним странама и према најновијим догађајима у Подунављу и на Блиском Истоку. Лист вели, да је многе зачудило, што је за време бечке пресуде о Румунији Москва упорно ћутала, чак и онда када су силе осовине дале гаранције Румунији. Има их који у томе виде један шири споразум између Немачке и Русије, али то не изгледа вероватно. Пре би се рекло, да је брзина бечке одлуке и дошла за то, да се предусретне неки руски корак; а нема сумње да Стаљин није „без разлога“ сматрао потребним да објави, да већ преко шест месеци није примио немачког посланика. Шутња Москве може дакле да прикрива повременост осећаја и интереса Москве, која чека да види, какве ће последице бечка пресуда изазвати у Румунији и у осталим балканским земљама. Покаже ли се да би те последице могле да утичу на проблем Дарданела или на сигурност осталих балканских држава, тешко да би се та шутња могла продужити. Несумњиво је, да Русија не би радо одступила још од своје политике неутралности, али је карактеристично да руска штампа све више доноси вести о дугом трајању рата, као и америчке гласове који тврде, да Енглеска не може бити побеђена.

Као значајна помиње се и предаја руске ноте силама осовине, у којој Совјети траже да буду заступљени на бечкој конференцији о дунавским питањима, и у којој се жале што се то покушало уредити без Русије, која је подунавска сила. Немачки одговор на интервенцију још није стигао; док агенција Рајтер јавља, да би тај корак могао да буде у вези са демисијом Жданова, вође комунистичке пропаганде, који је био изразити представник сарадње са Немачком. Извесне агенције су јавиле, да би Литвинов требао поново да замени Молотова и да би то значило преоријентацију совјетске спољне политике; али су те вести у најмању руку преурањене, ако нису без основа. Америчка штампа тврди међутим и даље, да је енглески посланик у Москви, Крипс, учинио Русији нове предлоге; да је британска дипломатија у Москви врло активна и да ради у споразуму са Америком, те да су америчко-руски односи побољшани, нарочито обзиром на јапанску експанзију. Немачка штампа означаје напротив све те гласове као варљиве наде Енглеске, а совјетска штампа хвали немачке успехе.

Агенција Рајтер подвлачи и велике напоре на организацији руске војске и наоружању Совјетске Уније, који из дана у дан расту. Совјетска штампа пише, да је Совјетска Русија „у опасности од ратних хушкача на истоку и на западу“, па да зато сваки становник треба да принесе највеће жртве. Као значајни за политику Совјета, подвлаче се и велики маневри совјетске војске у близини Одесе, као и маневри на Далеком Истоку, те ново позивање двају годишта под заставу.

Московски „Труд“ је посветио недавно читав чланак пријатељству Русије и Бугарске, а проносе се гласови, да се између Турске и Русије воде преговори о евентуалној заједничкој одбрани Дарданела. Грчки меровни кругови се такођер занимају за држање Совјета и за одnose између њих и своје савезнице, Турске.

Sve sokolske jedinice u Jugoslaviji najsvetčanije su proslavile Kraljev rođendan

(Nastavak iz prošlog broja)

Sokolsko društvo Split spremalo se danima za proslavu, koja je trajala čitava četiri dana, da na sam praznik dosegne kulminaciju. Kada su Sokoli, u svečanim odorama prolazili gradom, bili su srdačno pozdravljeni, ne samo od prijatelja, već i od dojučeršnjih protivnika sokolstva. Povelja Nj. V. Kralja također je najsvetčanije pozdravljena i predana. Iako su povorka i budnica bile zabranjene, održana je svečana akademija, posećena do poslednjeg mesta, kao i svečanostna sednica, na kojoj svi nisu imali mesta ni u okolnim prostorijama, pa su morali stajati na ulicama. Poklici Kralju, Jugoslaviji, sokolstvu i narodnoj vojsci izazvali su mnogima suze na oči.

Splitske svečanosti završene su 8 o. m. takmičenjima u lakoj atletici, odbojci i košarki, priredbama u okviru proslave Kraljevog rođendana.

Dobojski Sokoli na svečan način su preneli štafetu župe do Tuzle, a sam praznik proslavili su vrlo svečano. Za ispraćaj štafete društvo duguje najtopliju zahvalnost braći D. Petroviću, N. Stojakoviću i J. Levom, koji su stavili na raspolaganje svoje automobile.

Sokolsko društvo Gacko priredilo je na Kraljev rođendan, pored ostalog i smotru sveukupnog članstva, koje se u punom broju odazvalo pozivu. Proslava je izvedena svečano i na opšte zadovoljstvo.

Sokolsko društvo Starigrad, na Hvaru, proslavilo je skromno, ali dostojanstveno Kraljev dan, koji je pozdravljen kresovima sa »Prika« i okolnih brda a misli zahvalnici i svečanoj sednici prisustvovalo je čitavo članstvo, kao i večernjoj sokolskoj svečanoj akademiji na kojoj je pored ostalog programa izvedena i ratna epizoda »Velika duša«, sa mnogo uspeha diletanske družine. Sokolske priredbe bile su odlično posećene i pozdravljene manifestacijama za Kralja i Otadžbinu.

Mariborsko sokolstvo je, kao i ranijih godina, proslavilo svoj veliki praznik oduševljeno i svečano. U čitavoj župi održane su proslave, a Maribor se naročito poneo. Veliki broj sokola pošao je u Ljubljano da prisustvuje otkrivanju spomenika Kralju Mučniku, a sva mariborska sokolska društva, zajedno sa upravom župe, održala su svečanu sednicu, kojoj je prisustvovali veliki broj građana i predstavnika vlasti i društava. Obilan program počeo je govorom br. Strune, predsednika međudruštvenog odbora mariborskih sokolskih društava, a završen je uz ovacije sokolskim i narodnim idealima. Uoči praznika je zapaljeno mnoštvo kresova oko Maribora. Tako su sve jedinice još jednom pokazale da sokoli stoje nepokolebljivo na straži našega severa.

I treći po veličini grad u Jugoslaviji, **Subotica**, uzela je učešća u opštem slavlju. Sokoli su, kao i svuda, prednjačili. Svečana akademija kojoj je prethodila smotra članstva bila je najposećenija priredba ove vrste. Govor brata Albe Kujundžića bio je pozdravljen srdačnim manifestacijama, kao i ostale tačke programa, između kojih se napose svidela živa slika »Čuvari Jugoslavije«. Na smotri i akademiji uzelo je

učešća preko 700 Sokola i sokolice.

Sokolska četa Novi Karlovci proslavila je na svečan način rođendan Nj. V. Kralja. Posle blagodarjenja u crkvi, održana je svečana sednica u prisustvu članova i građanstva. Posle podne je priredeno sokolsko selo na letnjem vežbalištu, na kome je između ostalog odigrana i utakmica u odbojci između Sokolske čete i S. K. Poleta. Sokoli su pobedili sa rezultatom 2:1 u setovima. Narodno veselje je trajalo do kasno u noć.

Sokolsko društvo Kutl—Zelenika dočekalo je svečano štafetu župe Cetinje pucanjem mužara. Uoči praznika obala je bila divno osvetljena, napose mesto sa koga je Kralj Ujedinitelj stupio poslednji puta sa kopna na brod »Dubrovnik«. U imponantnoj bakljadi učestvovali su pored sokola i sva nacionalna društva i mnoštvo građanstva, zadržavši se još dugo, uz svirku muzike i pevanje rodoljubivih pesama. Svečanoj sednici, na dan slavlja, prisustvovalo je mnoštvo sveta, kome su održali prigodna predavanja braća Marić i Kljaić.

Sokolsko društvo Mandalina, blizu Šibenika, spremalo se da najsvetčanije proslavi praznik svih sokolova veličanstvenom rasvetom i akademijom, za koju se sve kategorije mesecima spremale, ali je rasveta obustavljena, a akademija sprečena poznatim rešenjem o raspustu svih jedinica župe Šibenik, sat pre početka, uz ogorčene proteste članstva. Ipak je sokolstvo Mandaline proslavilo veliki dan svečanom sednicom, ispunjenom lepim tačkama i govorom starešine Vlahovića a za štafetu je dalo deset trkača.

Sokolsko društvo Komiža, župa Split, dočekalo je praznik svega sokolstva paljenjem kresova po svim okolnim bregovima. Na svečanoj sednici govorio je, pred lepim brojem prisutnih, starešina, br. Pavao Borčić, a br. Andrija Mardešić deklamovao je pesmu »Svom starešini«, uz burne poklike Kralju i sokolstvu. Pevanjem »Oj Slovenie« proslava je završena, jer su vlasti zabranile svaku vanjsku manifestaciju.

Sokolska četa Primišlje, župa Karlovac, priredila je u oči praznika povorku sa zastavom, koja je od meštana toplo pozdravljena. Učesnicima je starešina br. Kovačević održao prigodan govor, posle koga se razvilo narodno veselje duboko u noć. Svečana sednica bila je posećena kao nikada ranije. Uprkos prepreka, proslava je izvedena najsvetčanije.

Sokolsko društvo Krupanj proslavilo je rođendan svoga Starešine svečanom sednicom i akademijom, ispunjenim biranim programom, čije je izvođenje srdačno pozdravio veliki broj meštana, manifestirajući za sokolstvo i njegove ideale.

U Novoj Gradišci Sokoli su također uzeli vidnog učešća u proslavi državnog i narodnog praznika. Posle blagodarjenja u svima crkvama, na koja su pošle sokolske delegacije, održana je svečana sednica, na kojoj je održao prigodnu besedu starešina brat Gajski, a tajnik Juraj Kratki pročitao saveznu poslanicu. Uveče

je priredena svečana akademija, na kojoj su pored domaćih vežbača nastupile i naraštajke iz Okučana. Program je izveden tehnički bez prigovora. Obe priredbe posetio je lepi broj braće i prijatelja sokolstva.

Sokolska četa Vrhovine, župa Karlovac, pozdravila je veliki dan bakljadom, kresovima i iluminacijom, te povorkom sokola, koje su meštani spontano pozdravili. To veče je okolina Vrhovina, rasvetljena vatrama i inicijalima »P. II« davala divnu sliku. Na sam praznik održana je svečana sednica sa prigodnim programom i govorom brata prosvetara.

I u Borovu proslava je uzela najšire razmere. Posle blagodarjenja, održanog na sportskom stadionu održana je svečana sednica, na kojoj je govorio starešina, br. Maksimović. Pevalo je društvo »Radišac«. Ostali program iz-

Štafeta Sokolskog društva Glina

veden je na opšte zadovoljstvo. Proslava je bila povezana svečanim polaganjem zakletve Vatrogasne čete iz Borova.

U dopunu izveštaja sa proslave u Zagrebu, pišu nam, da su brojni delegati sokolskih jedinica prisustvovali blagodarjenjima u svima zagrebačkim crkvama, a na smotri je veliku pažnju pobudio govor župskog načelnika, br. Dr. Stanka Tončića, koji je podvukao, da će sokolstvo istrajati u nametnutoj borbi do pune pobe. Na smotri, kao i svečanoj sednici, uz zastupnika komandanta armije, bile su po brojnim delegatima zastupane i sve zagrebačke vojne jedinice. Divan govor predsednika, Dr. Huga Verka, na svečanoj sednici bio je prekidan spontanom ovacijama, kao i deklamovanje s. Drakulić.

Na otkrivanju spomenika Kralju Ujedinitelju u Ljubljani zastupao je župu Zagreb zamenik starešine, Dr. Ante Mudrinić, koji je položio venac.

Sokolsko društvo na Rabu slavilo je kao nikada ranije. U predvečerje glazba je svirala prigodne komade, a rasvetljenim mestom prošla je velika povorka. U prepunoj sokolani održana je smotra i svečana akademija sa odličnim programom u kome se napose dopale deklamacije sestara iz Supetarske Drage. Uveče je priredjen koncert sokolske glazbe koji je bio odlično posećen. Čitavo mesto bilo je iskićeno državnim zastavama.

Sokolstvo Sušaka došlo je u potpunosti na smotru i na svečanu sednicu koju je uz zvuke fanfare otvorio starešina, Ivo Perović. Program je završen klicanjem za sokolske i jugoslovenske

ideale. Posle podne je priredjen izlet na Platak, gde je osvećen smučarski društveni dom, podignut u okviru Petrove petoljetke. Ovom izletu pridružilo se i mnogobrojno građanstvo, sa društvenom muzikom. Svečanosti su završene, i pored poznatih prilika, sa oduševljenjem, svojstvenim ovom našom ponosnom jugoslovenskom graničnom gradu.

U sokolskom gnezdu Ravnoj Reci otpočele su svečanosti bakljadom praćenom muzikom i manifestacijama. Na dan svečanosti podeljena su uverenja o položnim ispitima tečajaca sokolske odbranbene pripravnosti. Uveče je održana akademija, na kojoj su pred velikim brojem gledalaca nastupile sve kategorije sa mnogo uspeha.

Sokolska četa Višnjicevo proslavom je stala u red naših odličnih jedinica. Na svečanoj priredbi naročito se svidelo deklamacije dece pred Kraljevom slikom, koju je izradio br. Stjepan Cerovečki. Beogradski glumac br. Bivolarević gostovao je u komadu »Prokopc«. Čitav program izveden je na opšte zadovoljstvo.

I na zapadnim granicama Otadžbine proslavljen je Šesti septembar najsvetčanije. Jednu od najlepših proslava priredilo je Sokolsko društvo u Kastvu. Uoči praznika iluminirana je dogradnja vežbaonice sa plamenim napisom: »Živeo Kralj!«, koji je dominirao čitavim Kvarnerom, uz bacanje vatrometa i rasvetu čitavog Kastva. Čitavo članstvo prisustvovalo je svečanoj misi, smotri i sednici, uz sudelovanje glazbe društva »Graničar« iz Spinčića.

Sokolska Malinska, na otoku Krku proslavila je i ove godine svečano naš najveći praznik smotrom sveukupnog članstva, posle čega su prisutni prisustvovali u punom broju blagodarjenju u crkvi i svečanoj sednici. Uveče su paljeni kresovi uz bacanje raketa i pucanje mužara. Opšta radost bila je pomućena odlaskom učitelja braće Franje Kraljića i Stanka Jerončića, i sestre Milice Radić koji su premešteni »po potrebi službe«. Društvo im je priredilo srdačno oproštajno veče.

Sokolsko društvo Sinj održalo redenu povorku sa bakljadom i muzikom. U povorci se je oduševljeno klicalo Nj. Vel. Kralju, Jugoslaviji i sokolstvu. Za vreme povorke bio je iznad Sinja vrlo lepi raznovrsni vatromet a na svim istaknutim vrhovima »Grada« i »Kamička« gorile su vatre. To je organizirala uprava ovog Sokolskog društva kojoj su sa novčanim doprinosima pomogla nekoja sinjska društva i rodoljubivi Jugosloveni.

I Sokolsko društvo Tjesno priredilo je svečanu proslavu, istina skromno, ali dostojnstveno. Uveče su kuće sokola bile rasvetljene, a na dan slavlja održan je svečana sednica praćena pucanjem prangija. Kuće sokola bile su iskićene državnim zastavama.

Sokoli iz Milne, župa Split, pozdravili su osvit velikog dana kresom i rasvetom, a na blagodarjenje pošli su u imponantnoj povorci sa glazbom na čelu, posle čega je održana svečana sednica, na kojoj je izveden program od 11 tačaka, kao i pre-

davanje starešine Dr. Ante Mandinića. Zaključeno je, da društveni dom koji se nalazi u gradnji, nosi ime Kralja Petra II. U subotu priredena je svečana akademija, koja je uspela u svakom pogledu, jer svesni Milnarani znadu da cene požrtvovni rad svog sokolskog društva.

Sokolska četa Tučepi proslavila je svečanije nego ikad ovogodišnji rođendan svoga Starešine. Štafetu je dočekalo i pozdravilo brojno članstvo. U oči dana zapaljeni su veličanstveni kresovi na desetak obronaka Biokova, a u svih dvanaest komšiluka vatre i rasveta. Sokolana je bila rasvetljena morem žarulja i inicijalima Kralja Petra II, a pred njom se okupljala omladina pevajući rodoljubive pesme. Kuće su bile okićene zastavama, kojih još nikada nije toliko bilo u Tučepima. Veliki broj Sokola i meštana prisustvovali je blagodarjenju kao i svečanoj sednici, koju je otvorio starešina br. Petar Stojković. Večernja priredba nije se mogla održati zbog zabrane vlasti.

Sokolska četa Sudurad rasvetlila je u oči praznika čitavu obalu. Seoska muzika svirala je prigodne komade, a br. Vlaho Tomasić održao je prigodan govor, popraćen ovacijama mladome Kralju. Svečanoj sednici također je prisustvovalo sveukupno članstvo i brojni meštani.

Sokolska četa Mokrinje, društvo Hercegnovi, dočekala je Šesti septembar paljenjem kresova na okolnim bregovima. Na sam praznik obavljena je smotra sveukupnog članstva. Svečanoj sednici prisustvovali su i veliki broj meštana.

I Sokolska četa Čari, društvo Blato, željela je pozdraviti najveći praznik sokolstva i Jugoslavije vatrometom i pucanjem prangija, ali im je to zabranjeno po žandarmeriji, kao i sve ostale manifestacije, što je među članstvom izazvalo dubok revolt. Sokoli su u punom broju prisustvovali blagodarjenju i svečanoj sednici, na kojoj je izveden prigodan program pred lepim brojem meštana.

Sokoli Međumurja, uprkos svima neprilikama, slavili su rođendan Nj. V. Kralja svečano po svima jedinicama. Napose je lepa svečanost priredena u Čakovcu, gde je Sokolsko društvo priredilo uspešu akademiju, sa biranim muzičkim tačkama i recitacijama. Sokolsko društvo iz Središta na Dravi uzvratilo je čakovečkim sokolima raniji poset i svojim nastupom pridonelo uspehu, koji je zadivio veliki broj prisutne publike.

Sokolska četa Devrske, uprkos raznim preprekama, proslavila je rođendan Prvog Sokola velikim vatrometom, bakljadom, iluminacijom domova i pucanjem prangija. U sokolskom slavlju učestvovalo je sve nacionalno stanovništvo.

Sokolsko društvo Kraljevica dalo je trkače za štafetu, a u oči praznika priredjen je vatromet sa kresom, oko koga su sokoli pevali patriotske pesme i klicali svome Starešini. Na dan praznika održana je smotra svega članstva, koje je prisustvovalo svečanoj misi, a posle podne priredjen je izlet na otok Krk.

(Svršice se u idućem broju)

ČITAJUĆI NOVINE...

Gotovo čitav mesec dana nakon strašne avionske nesreće u Lici, našao se — ne „Hrv. pravo“ ili „Hrv. straža“ — već baš glavni organ HSS, „HRV. DNEVNIK“ ponukanim, da napiše i ovo:

„Potrebno je napomenuti, da je selo Počitelj, nad kojim se je odigrala tragedija, čisto je pravoslavno selo i da u tome selu nema niti jednoga Hrvata. Prvi koji su pronašli razmrskani aeroplan s mrtvim tijelima unesrećenih putnika, bili su stanovnici ovoga sela. Ali su kome od stradalih putnika manjkaju bilo kakve stvari, onda krivicu i odgovornost mogu snositi samo ovi ljudi. To ne bi bilo ni čudo, kada se zna, da u tom selu ima mnogo žitelja, koji su uvijek služili kao glavni potporanj pljačkašima ove države.“

Da ima marodera, koji čak i ovakve nesreće zloupotrebljavaju, da šire mržnju Hrvata protiv Srba, i katolika protiv pravoslavnih, to je odavno poznato svima, koji znaju što je frankovština i kurtimaštvo. Ali da ovakve nefernosti može štampati list, koji treba da ima bar neki smisao za odgovornost (obzirom na položaj ljudi, u čije ime govori), to se zaista nije moglo očekivati...

Splitski „HAJDUK“ se nalazi u otvorenom ratu protiv „HRVATSKOG NOGOMETNOG SAVEZA“ i protiv „Gradanskog sportskog kluba“, u Zagrebu. Sve one teške optužbe, što su ih splitski fudbaleri, sve do pred godinu dana, dizali protiv Beograda i Jugoslovenskog nogometnog saveza, sada protiv H. N. S., Gradanskog, i Zagreba. Njihov postupak nazivaju „neprijateljskim, nesportskim i nedžentlmskim“; izjavljuju da „prekidaju sve veze sa Gradanskim“; prete se „nedodignim posledicama za hrvatski sport“, pa izjavljuju čak i to, da „Gradanski“, „kao klub i kao većina u HNS, hoće da onemogući „Hajduka“, u želji da, nesmetano i bez konkurencije, vrši HEGEMONIJU u nogometnom sportu u Hrvatskoj“.

Dakle, već i hegemonija!.. I to potpisuje, niko drugi nego dr. Š. Poduje, koji je svu svoju „političku“ karijeru stekao vikom na „beogradsku hegemoniju“... A da i ne govorimo o drugim područjima, političkom, administrativnom, finansijskom itd., na kojima se ta reč već uveliko upotrebljava, a verovatno bi se i napisala, da nema cenzure...

Zagrebački listovi su sa ogorčenjem objavili vest, prema kojoj je u Višegradu došlo do nasilnog skidanja jedne hrvatske zastave i fizičkog napada na župnika Vaisa i još neke Hrvate.

Ukoliko su te vesti tačne, i mi najodlučnije osuđujemo taj napadaj; — samo nikako ne razumemo zašto ga osuđuju „Hrv. straža“, „Hrv. dnevnik“, „Obzor“ itd.? I zašto se ogorčavaju ONI, kada su, ne u jednom, već u stotinama slučajeva aplaudirali i poticali na rušenje i skidanje jugoslovenskih i srpskih zastava, zbog čega su u velikom delu sokolskih društava na području banovine Hrvatske polomljena koplja i skinute table; te kada su, i prilikom sa-

mog rodendana g. dr. Mačeka, bile silom skidane državne zastave i usred bela dana premlaćeni toliki ljudi, a da policija nije nikoga pozvala na odgovornost?!

Tako isto ne razumemo, kako dr. Krnjević i neki zagrebački listovi mogu da se ogorčavaju zbog otpuštanja ili premeštanja nekih Hrvata u Boki Kotorskoj, ili ma gde u zemlji. Mi imamo prava da se ogorčavamo na takve stvari, i mi ih iskreno osuđujemo! Ali kakvo pravo imaju na to ljudi, koji su više nego strojuko Jugosloveni otpustili, premestili i još teže progonili, i to ponajviše zaslužnih i rodoljubivih Hrvata, samo zato što su ti Hrvati ubedeni, da hrvatstvu bolje služe jugoslovenstvom, nego li frankovštinom, ili gotskom teorijom?!

Ko seje vetar, ne može da žanje nego buru. A mi smo i protiv sejanja vetra, na jednoj i na drugoj strani, i protiv toga da se raspiruje sve veća bura. I zato će onaj, kome je zaista stalo do toga, da Hrvati u Višegradu budu zaštićeni, jednako kao i svi Jugosloveni bez razlike u Splitu, ili gde bilo u banovini Hrvatskoj, — poštivati, i srpske i hrvatske i jugoslovenske zastave, gde god se one pojave. I neće organizovati planske progone i premeštanja činovnika, samo zato da na njima iskale ličnu i partisku osvetu. Jer sve to izaziva nove osвете i protuosвете, koje koriste samo onima KOJI ŽIVE OD TIH SVAĐA I INATA, a škode svima činovnicima i nameštenicima bez razlike, jednako hrvatskim kao i srpskim.

Splitski „Narodni list“ beleži, da je, prilikom nedavnog izleta članova Gradanske zaštite iz Zagreba, koji su došli naoružani noževima i revolverima, a pod firmom „Jadranske straže“, došlo do neke strke. Radoznali svet navalio da vidi šta je, a jedan gospodin, pre no što je i razgledao o čemu se radi, kaže: „TO JE IZAZVAO NEKI SOKOLAŠ“. I onda su svi odgovarali: „Sokolaš je izazvao, sokolaš je psovao hrvatsku mater, sokolaš je hteo pucati iz revolvera itd.“ A međutim mladić, o kome se radi, nije uopšte nikoga izazvao, niti je uopšte sokolaš, niti se uopšte ma šta dogodilo.

Splitski list vrlo tačno primećuje na to: „Nekome i previše smeta jugoslovensko sokolstvo“, pa izrabljuje svaku priliku da ga kleveće i napada...

„Hrv. straža“ je napala čak i zasebno osnovani „CRVENI KRIZ“ banovine Hrvatske, zato što je u nekom aktu upotrebio izvesne „srpske izraze“, kao na pr. „priložiti“, „poznati“, „septembar“ itd., nazivajući ih „importiranom robom“.

Međutim je ta ista „Hrv. straža“ toliko „zatrovana“ tom „importiranom robom“, da i sami pisci njenih uvodnih članaka, kao na pr. onog u br. od 6 septembra, ne mogu ni da se maknu bez izraza kao što su „punoljetstvo“, „vojno vaspitanje“, „oktobar“, „univerzitetске i vojne studije“ itd. Znači, da gospoda klerikalci, i protiv sopstvenih parola, osećaju instiktivno, da Srbi i Hrvati govore — istim jezikom!...

Druga frankovačka gljiva, — a niču sada u Zagrebu baš kao gljiv-

ve posle kiše, — Bučevu „HRVATSKO PRAVO“, piše ovako:

„Hrvatski nacionalisti svijesno odbacuju slavensko podrijetlo Hrvata i Hrvate smatraju, kao što posebnom nacijom tako i posebnom rasom. Mi smatramo kao preduvjet opstanka i razvitka našeg naroda, da mu se osigura za život sposobno i zdravo potomstvo. Sve mjere u tome pravcu potrebite su i opravdane, makar se njima skućavala i »sloboda individua«, kakovu doduše »demokracija« pozna, no mi je ne priznajemo i odbacujemo.“

Zaista, samo vrlo obilata i vrlo izdašna „kiša“ može da učini, da i ovakve gljive niču i da mogu da se održe...

Статуе сокола

Савез Сокола К. Ј. дао је израдити статуе сокола из гипса, високе 50, а широке 65 см. Бели гипсани соко стаје 200 динара, а патинирани 250 динара. У ценама је урачуната поштарина и паковање. Скрећемо пажњу на

то свима јединицама, јер ће им поменуте статуе добро доћи за декорације соколских просторија. Статуе се набављају код Савеза СКЈ уз унапред послани новац на чековни рачун бр. 53.600.

SAVEZNA TAKMIČENJA U KOŠARCI

U dane, 28 i 29 septembra, održaće se Prve utakmice u Košarci za prvenstvo Saveza SKJ u Borovu (rok 16-IX-1940). Do sada su prijavljene ove župe: Beograd i Zagreb sa sve četiri kategorije, Karlovac — muški naraštaj, Sušak — članovi. Očekuju se prijave iz nekih župa, koje gaje tu igru, a iz nepoznatih razloga još nisu poslate prijave. Kako je unekojim župama ta igra na visokom stupnju izvežbanosti, to će biti lepih i interesantnih borbi, a naročito u kategoriji članova.

Košarka je najnovija takmičarska igra koju uvada Načelnstvo Saveza SKJ za svoje članstvo, čime sokolstvo daje ponovo dokaza o svojoj svestranosti i razumevanju za nove i dobre grane telesnog vežbanja.

Kod košarke dolaze do izražaja sve sposobnosti i uvežbanost kako pojedinaca, tako i celine. Neprestano kretanje, brzina, okretnost, prirodna inteligencija, živahnost itd. nerazdruživi su pojmovi kod košarke. Košarka potaže razvitku svih vrlina, koje su potrebne dobro izvežbanom vežbaču, a isključuje svaku surovost i grubost. Zbog tih vrlina može ju igrati kako muško članstvo i naraštaj, tako i žensko članstvo i naraštaj. Podesna je i zbog toga, jer se može igrati sa razmerno velikim brojem vežbača u razmerno malenom prostoru, naročito u vežbaonici zbog čega neverovatnom brzinom osvaja naše redove, a oduševljenje, kojim vežbači prihvataju tu igru najbolja je svododžba njene vrednosti. Marijan Maržan

Kratke vesti iz našeg sokolstva

Sokolstvo sa severnih meda naše otadžbine priredilo je u St. Ilju, blizu Maribora, „Dan naše pesme“. Učestvovala su i pevačka društva »Jadran-Nanos« i »Drava« iz Maribora, koja su, pod vođstvom prof. Vrabeca i učitelja Horvata, postigla lep uspeh i priznanje za brojne patriotske pesme, koje su, na zahtev mnogobrojne publike, morali ponoviti.

Sokolska četa Krivošije, društvo Risan, razvila je na svečan način svoju zastavu. Sa svečanosti, koje su tom prilikom priredene, upućen je pozdravni telegram Savezu Sokola K. J., u kome se kaže: »Uz izlive sokolske odanosti i vernosti Kralju i otadžbini razvijamo našu zastavu uz gromki zdravo! — Starešina Andrija Samardžić.«

Sokolsko društvo Karlovac priredilo je 16 o. m. prvu lutkarsku predstavu ove sezone, koja je donela dobar moralni i materijalni uspeh. Karlovačko sokolsko lutkarsko pozorište poznato je po svome agilnom radu, koga će ove jeseni u punoj meri nastaviti.

Na lakoatletskom takmičenju u subotu uveče nastradao je nesretnim slučajem odličan prednjak brat Vlado Maderuh. Kod skoka sa motkom motka se slomila i on je pao na kičmu. Smesta je prenesen u bolnicu, gde je zadržan na lečenju. Nadati se je, da povrede nisu teže prirode.

Sokolsko društvo Bački Brestovac priredilo je pohod članstva na Oplenac i posetu Beogradu kao izvršenje zaveta i okviru SPP. Za siromašne pripadnike društvo je upotrebilo sav prihod sa proslave šestog septembra za putni trošak. Posle posete Oplencu, hodočasnici su bili gosti Sokolskog društva u Arandelovcu, gde su konačili na čemu se braći iz Arandelovca i ovim putem zahvaljujući, jednako kao i Savezu Sokola, i načelniku župe Beograd, br. Maksimoviću, koji su im omogućili boravak i razgledanje prestonice. Na pohodu je učestvovalo 57 pripadnika Sokolskog društva iz Bačkog Brestovca.

Sokolska četa Višnjevo, pored ostalog rada, stara se za što

šire populariziranje sokolske i jugoslovenske štampe. Nedavno je brat starešina uz prigodnu reč

podelio članstvu veći broj knjiga, prigodom proslave narodnog guzlara, Filipa Višnjića. Na slici s vidi, sa kolikom su radošću knjige primljene od sokola i seljaka iz Višnjićeva, okupljenih na Višnjićevom grobu.

Ova četa će za kratko vreme dobiti veliku salu za priredbe i vežbu, nastojanjem svoga vrednog starešine br. Drmanovića, koji ima uz učitelja br. Stjepana Cerovečkog najviše zasluga za uspešan rad čete.

Sokolsko društvo Dugaresa priredilo je 8 o. m. svečanu akademiju, na kojoj je izveden biran program na zadovoljstvo velikog broja gledaoca, koji su izvođače oduševljeno pozdravljali. Nastupile su sve kategorije sa dobro uvežbanim tačkama od kojih se naročito svidela alegorijska slika »Pozdrav Mladom Kralju«, koju je odlično uvežbao i komponirao načelnik br. Filip Kok. Na akademiji su podeljene diplome učesnicima nedavno priređenih utakmica, o kojima je pisano u »Sokolskom Glasniku«. Tom prilikom je govorio starešina br. Kratošvil. Prva mesta u pojedinim kategorijama osvojili su: ženski naraštaj: Helka Andela; muški naraštaj: Misir Ljubomir; članice: Knapić Rezika; članovi: Vitez Ivan, koje su prisutni nagradili kao i ostale učesnike gromkim pljeskom.

Sokolsko društvo u Doboju izabralo je za prosvetara agilnog sokolskog radnika br. Tošu Tripunovića, sveštenika sada u Doboju, a za članove Prosvetnog odbora sve nastavnike-sokole sa građanske i osnovne škole; u cilju što šireg razvijanja sokolskog prosvetnog rada i narodu.

Швајцарска о својој неутралности

Швајцарски листови објављују, да је председник швајцарске републике, Пилет-Голаз, приликом недавне посете Лозани, одржао говор, у коме је казао:

„Наша неутралност мора бити проста од сваког идеолошког утицаја, неутралност која функционише сама од себе. Швајцарска је одлучна у настојању да се та њена неутралност поштује, по сваку цену, и неће презати ни од каквих жртава, да је сачува!“

То и јест једина права неутралност, која је проста од сваког идеолошког утицаја, и која функционише из своје сопствене иницијативе: а не она, према којој би требало копирати све, не само идеолошке, већ и економске, социјалне, административне, политичке и националне утицаје, једне или друге групе сила. И не треба заборавити, да положај Швајцарске није ни најмање завидан, јер је, након капитулације Француске, сва окружена силама једног истог блока.

За расположење у Швајцарској значајан је и чланак Ханса

Хонегера, објављен у „Neue Züricher Zeitung“, од 13 септембра, о „Швајцарској, као земљи изграђених могућности слободе“. Хонегер у свом чланку развија мисао, да „највеће духовно и материјално добро Швајцарске претставља слобода, и то не само спољна независност земље, већ и унутрашња, грађанска слобода, — слобода вере, мишљења, говора, штампе, економије итд. Све што се може очувати од тих слобода, треба очувати по сваку цену; јер је читаво благостање, материјално и духовно, што га Швајцарска има, постигла путем те организоване и свесне слободе. Хонегер доказује, да тако брдовита и у ствари мало продуктивна земља, без излаза на море, не би никад била могла да храни толико милиона људи и да им створи благостање, да нису били васпитани у слободи рада, слободи иницијативе и слободи стварања. Швајцарска ни даље неће моћи да буде јака и независна, него на основу те организоване и свесне слободе, без обзира на све што се око ње догађа.

Događaji u svetu

Velika vazдушna bitka između Nemačke i Velike Britanije nastavlja se neumanjenom žestinom i Nemci gotovo svakoga dana bombarduju London. Prema sadašnjim vestima u Londonu je porušeno dve hiljade kuća a u čitavoj Engleskoj je poginulo oko 2.000 ljudi. Bombardovana je i kraljevska palata u Londonu. Predsednik engleske vlade, g. Čerčil, je održao preokružni govor, u kome je kazao, da sve to nije slomilo moral engleskog naroda i da su oni spremni na još teže napade. G. Čerčil je izjavio da je organizovan nov način odbrane iz vazduha koji je dao dobre rezultate.

Englezi poslednjih nekoliko dana nisu bombardovali Berlin, ali zato javljaju, da su utoliko jače bombardovali luke i željezničke čvorove na francuskoj, belgijskoj i holandskoj obali, u kojima se Nemci spremaju za veliki napadaj na Englesku. Englezi tvrde, da su Nemcima učinili velike štete, pa ima glasova koji kažu da je pokušaj invazije odložen, delom zbog toga, a delom zbog oluje koja vlada u kanalu Lamanš. Ma da Englezi izjavljuju da još uvek postoji opasnost da Nemci kušaju svoj plan, ima glasova, i iz Italije i iz Nemačke, koji misle da je to iskrcavanje odloženo za proleće, a da će se za sada nastaviti vazдушna akcija protiv Engleske.

Zanimljivo je mišljenje čuvenog američkog avijatičkog konstruktora, Severskog, koji tvrdi, da do iskrcavanja u Englesku ne mora uopšte doći i da baš ova sadašnja zračna borba predstavlja veliku i odlučnu bitku za Englesku. Severski misli, da do sada ne postoji nikakav razlog zabrinutosti za Englesku. Nemačka zračna ofanziva razvija se sa jakim brojčanim prednostima, a engleska odbrana sa jasnim kvalitativnim prednostima. Dokle god Nemci ne budu uspeali da dnevnim napadima počine ozbiljne štete engleskoj odbrani, a da pri tom sami ne budu imali znatnijih gubitaka, položaj za onoga koji se brani neće biti nepovoljan. Englezima bi doduše dobro došlo da se pokvari vreme, ili da nastupi magla, da mogu da se njihovi piloti i aparati odmire. Najvažniji problem za Nemačku je uništenje engleskog zrakoplovstva. Vazдушni rat može da traje još mesecima, ali on će doneti konačnu odluku.

Prošle nedelje su italijanske vojne snage započele ofenzivu protiv engleskih položaja u Egiptu, koja je dovela do okupacije Soluma i Sidibarana. Italijanska i nemačka štampa pripisuje, veliku važnost tim operacijama, dok Englezi vele, da se ti položaji nalaze u pustinji i nemaju naročite važnosti; te da je pravi Egipat odeljen od Libije ogromnom pustinjom, koju je vrlo teško svladati. Prema italijanskim vestima ofanziva će se odlučno nastaviti, a ima za cilj prodiranje do Sueza dok američki listovi misle, da italijanski napadaji hoće da skrenu pažnju Engleske sa drugih bojišta. Nejasan je položaj i u Siriji, gde Italijani traže potpunu kapitaluciju Francuza, dok Engleska stoji na oprezu, da nebi Sirija došla u italijanske ruke. A i Turska štampa izjavljuje, da bi svaka italijanska akcija u Siriji naišla na otpor Turske. Ne popušta ni napetost između Italije i Grčke, pa italijanski listovi tvrde, da grčka štampa neprestano piše u prilog Engleza. Engleski listovi javljaju da je britanska mornarica dobila nova po-

jačanja u Sredozemnom moru i da su Englezi dovezli u Egipat preko 250 hiljada vojnika.

Naoružanje Amerike izaziva pažnju čitave svetske javnosti, pogotovo nakon prihvatanja opšte vojne obaveze. Prema toj odluci, Severna američka Unija će imati oko 15 miliona vojnih obveznika, a kao stalni kadar vojske određen je broj od 1 mil. 100.000. Za raspoloženje u Americi značajna je činjenica, da se Ruzveltov protukandidat za predsedničke izbore, koji imaju da se obave u novembru, republikanac Vilki ni najmanje ne razlikuje od njega u pogledu naoružanja Amerike; što znači da je to naoružanje popularno. Kongres je odobrio kroz poslednju godinu dana oko 20 milijardi dolara za vojne kredite, što predstavlja više od hiljadu milijardi dinara. Ta suma je određena za naoružanje kopnene vojske, koja bi brojila preko dva miliona ljudi; za nabavku 19 hiljada aviona i za izgradnju čitavih rezervi tenkova, topova i municije. Posvećena je velika brigada i ratnoj mornarici tako da je već učinjena narudžba 201 ratnog broda, čime će se ukupni broj američkih ratnih lađa povećati na 650. Među novim lađama će biti sedam velikih oklopnača po 45.000 tona, 27 krstarica i 115 razarača. Cilj američkog ministarstva jeste, da atlantska i pacifička mornarica budu obe toliko jake, da mogu samostalno operisati. Na taj način će Amerika postati najjača pomorska sila u svetu i vrlo jaka kontinentalna sila; a italijanska revija, »Relazioni internazionali« piše da sve to približava Americu evropskim problemima i stvara mogućnost za nove napetosti i zaplete.

U Švedskoj su izvršeni parlamentarni izbori, koji su dali značajne rezultate. Jedina stranka, koja je porasla na tim izborima, je socijalno-demokratska, koja je i dosada imala vlast u rukama i koja je dobila 24 nova mandata, tako da sada ima 134 poslanika, naprama 86 poslanika svih drugih stranaka. Prema tome poseduje više nego li apsolutnu većinu. Relativno je dobro prošla i seljačka stranka, dok su najslabije prošle komunistička stranka i krajnje desničarske partije, dakle baš oni elementi, koji se zalažu za komunističku, ili za fašističku krajnost. I jedni i drugi su izgubili čitav niz mandata. Sve to pokazuje da narod u Švedskoj odobrava dosadašnju politiku stroge neutralnosti ali i spremnija za svaki slučaj da se makar i najtežim žrtvama ta neutralnost očuva.

IZ SOKOLSKOG STUDENTSKOG SREDIŠTA

Sva braća i sestre, svršeni maturanti, kao i studenti, koji produžuju školovanje u Beogradu, neka se obrate tajništvu Sokolskoga studentskoga središta (Savez Sokola Kraljevine Jugoslavije — Prestolonaslednikov trg 34,

Beograd), gde će dobiti sva potrebna obaveštenja o upisu na Univerzitet. Sokolsko studentsko središte braći i sestrama iznajmljivaće stanove, obezbeđivati hranu, a sve to za neznatnu cenu kod sokolskih porodica.

Prijave za upis u Studentski dom primaju se do 23 ov. mes. zaključno. Prijave treba slati neposredno Upravi Studentskoga doma, a tajništvo Središta obavestiti kartom zbog evidencije.

Slob. Nič.

СМРТ СТ. БОБЧЕВА

Прошле недеље је умро у Софији, у 88 години живота, патријарх бугарских словенофила и један од најугледнијих познавалаца културе и историје словенских народа, Стеван Савов Бобчев.

Бобчев је студирао у Цариграду и посветио се новинарству. Због свога патриотског држања био је прогнан из турског царства, па се склонио у Русију, где је ступио у редове руске војске, која се борила за ослобођење Бугара. У Москви је свршио права и вратио се у Пловдив где је након четири године постао министар правде. Због учествовања у завери против кнеза Батенберга, морао је поново бежати у Русију, а доцније је приступио народној странци; био 15 година народни посланик и две године министар просвете. На софијском универзитету је предавао историју бугарског и словенског права.

Највећу делатност је Бобчев посветио везама са осталим Словенима, па је у том циљу основао Славјанско друштво у Софији, коме је сада почасни председник. То друштво је издавало »Славјански глас« и »Славјанске вести«; а заслугом Бобчева организован је г. 1910 Свесловенски конгрес у Софији, на коме су узели учешћа представници свих словенских народа. Бобчев је много путовао по словенским земљама, па је више пута посетио различите крајеве Југославије.

Гласови штампе

Пишући о нападајима на соколство, са стране извесне штампе, не само у Загребу и Љубљани, него и у Београду, лист »Југословенски глас«, у чланку под насловом »Себи руке, недостојни!«, каже:

Ко је тај и ко су ти, који овако инфамно и без икакве грижње савести клевету нашу највећу националну организацију и тиме покушавају да у њезине редове унесу раздор и неслогу? Какви су их интереси на то навели да јавно и без икаквих доказа атакују на организацију, која је у својим редовима окупила цвет целокупне југословенске омладине, омладине која за свој рад не тражи награда и признања и која је свесна

да јој је дужност жртвовати се до самопрестора за добро Краља и Отаџбине?

Покретачи борбе против соколства ни овога пута нису постигли свој циљ. Напротив, учинили су то и својим радом потврдили да су им посебни интереси преци од општих и народних и друго, упозорили су нас, да требамо бити опрезни од разних »пријатеља« соколства, држећи се оне народне: сачувај нас Боже пријатеља, а од непријатеља ћемо се сами чувати.

Sadržina sokolskih listova

„SOKO SKOPLJE II“

Primili smo broj 4—5 mesečnog lista Sokolskog društva Skoplje II, koga uređuje vredni sokolski radnik, br. VI. Pokornisalabov, sa sadržajem: Mladom Kralju (pesma); Telesno vaspitanje i omladina (M. Mišić); O sokolskom bratstvu; — Prilike u svetu itd.

„SOKOLSKA VOLJA“

Glasilu Ljubljanskog sokolstva, u 182 broju, donosi zanimljiv materijal u vezi sa proslavom Kraljevog rodendana, razne članke i vesti o radu sokolstva u Sloveniji i zemlji, feljton »Tratarjev Mirko« i dr. List donosi tekst i note koračnice brata Gangla: »Naša pot«.

„MLADI SOKO“

Broj 7, za septembar, lista nastajata Sokolskog društva Split donosi u sadržaju: Potomče crnog Đorda (S. Petrić); — Napredni koraka nazad! (Z. Sinobad); — Naš zavjet (D. Jadrejić); — O disciplini (N. Serventi); — Da li reforme? (S. Vrcan); — Sokolski život itd.

„SOKO NA JADRANU“

Izšiao je broj 8—9 glasila sokolskih župa Split, Zadar — Šibenik i Sušak — Rijeka, sa sledećim sadržajem: Proglas i povelja župe Split povodom 6 septembra; — O rođenanu Kralja i starешине (P. K. Jeretov); Karaђorђeva звезда (E. J. Ganđ); — Ostaћemo Ti verni! (S. Alfireviћ); — Za roђendan Kralja i starешине (J. Boko); — Mali upечacci Velikog Kralja (Г. Виловић); — Два храма бесмртног живота (Др. Б. Радица), итд.

„ВЕСТНИК ЉУБЉАНСКОГ СОКОЛА“

Broj 3 vesnika Sokolskog društva Љубљана donosi већи број занимљивих чланак, између којих се напосе истичу: Наш шести септембар (Уводник од бр. Јазбеца); — Символи наших застав; — Управно дело; — Дело в теловадници итд. Лист donosi обиле вести о раду љубљанског соколства.

PROTIV REUMATIZMA

Isijasa, kostobolje, ukochenosti žila, itd. „ANTI-RHEUMIN“ jest jedno dobrosredstvo za utrljavanje, koje se preporučuje i od zastarjelog reumatizma. — Cijena flaši Din. 35.- sa oštariном Din. 43.-, fl. Din. 105.- franco-franko. — Proizvada Mr. Ph. A. Mikusić, apotekar u Mostaru. Dobiva se u apotekama. Reg. S. Br. 14245-33

ЧАСОВНИЧАР И ЈУВЕЛИР М. МИТРОВИЋ

Теразије 22 (до Москве)

има швајцарских часовника за руку и деп, златног накита, кристала, сребра, пехара и плакета

Браћи и сестрама попуст
Цене врло солидне. Стручан рад
Тражите цене за израду **клинаца и значака**

KLISHEA

ZA JEDNU I VIŠEVOJNU ŠTAMPU

IZRAĐUJE CINKOGRAFIJA

„АВАЛА“

БЕОГРАД, ЈАКШИЋЕВА УЛ. 4
ТЕЛЕФОН БРОЈ 30-240

КЊИГЕ ПОЛОВНЕ

као и целе библиотеке у свим језицима купује и најбоље плаћа **АНТИКВАРНА КЊИЖАРА**

Менахем Папо

БЕОГРАД — Кнез Михљлова бр. 33
ТЕЛЕФОН 28.233 — ПОШТ. ФАХ 699

ПРЕПОРУЧАМО наш велики избор нових књига са сниженим ценама 50—85%

Zdravlje, snaga i lepota tela

postizava se sa telovežbenim spravama specijalne

Tvornice gimnastičkih sprava

J. ORAZEM

RIBNICA - Osnovana 1881 g.

